

BIULETYN

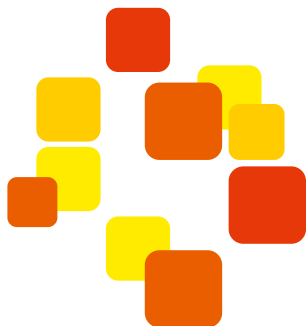
STOWARZYSZENIA BOF

numer 3 / czerwiec 2018

Stowarzyszenie

Białostockiego Obszaru
Funkcjonalnego

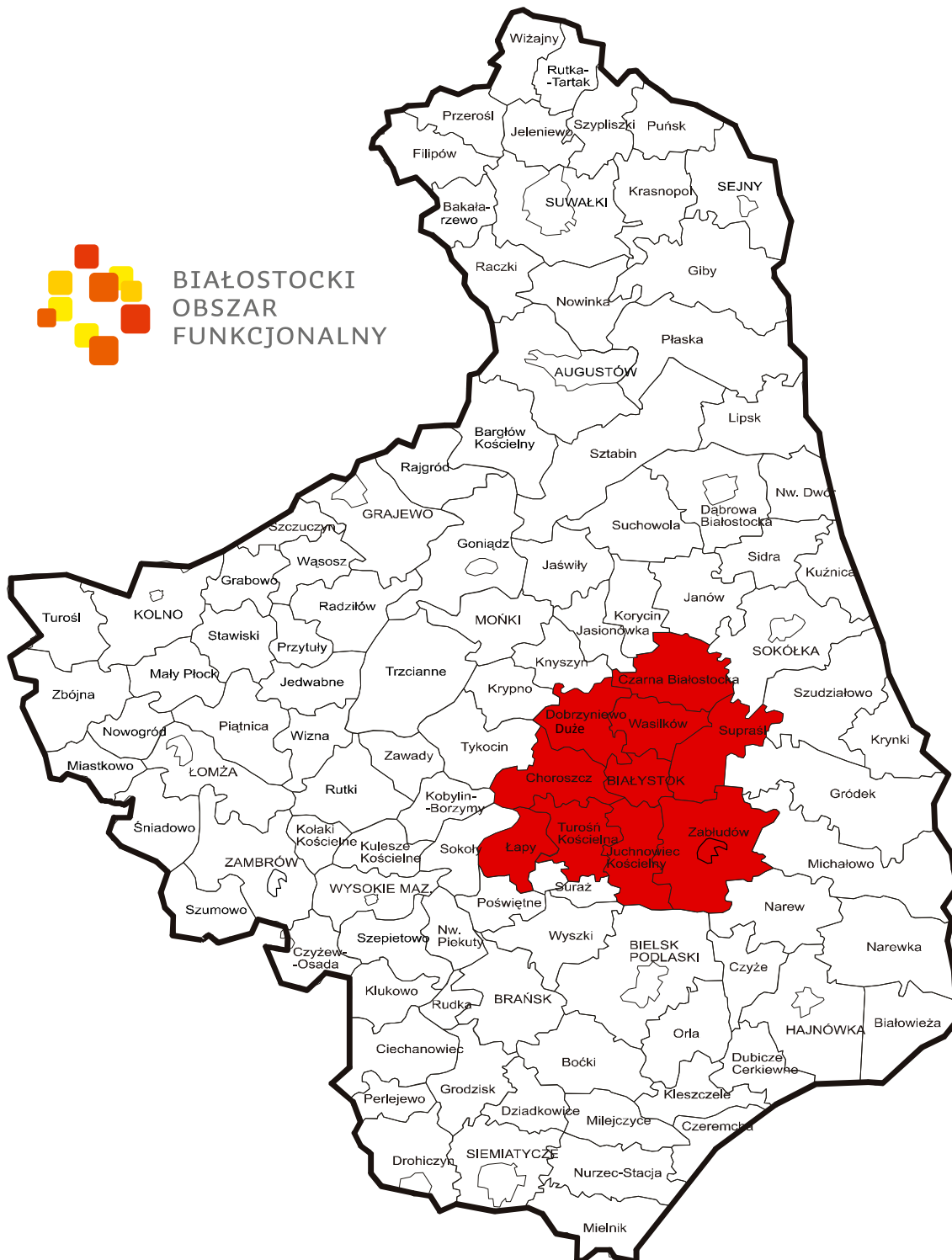
- ul. Mickiewicza 74 lok. 6
- 15-232 Białystok
- tel./fax 85 661 15 38

BIAŁOSTOCKI
OBSZAR
FUNKCJONALNY

BIĄŁOSTOCKI
OBSZAR
FUNKCJONALNY

Szanowni Państwo,

Jest mi bardzo miło przedstawić kolejne, trzecie już wydanie Biuletynu Stowarzyszenia BOF, poświęconego jakości życia na terenie dziesięciu gmin tworzących Białostocki Obszar Funkcjonalny.

Jakość życia w mieście to zagadnienie złożone, obejmuje bowiem dobrostan materialny, jak i wartości niematerialne, takie jak edukacja, szczęście, wolność czy zdrowie. Odzwierciedla zatem stopień satysfakcji mieszkańców z całości kształtu ich egzystencji w danym miejscu i stanowi swoistą sumę indywidualnego lub zbiorowego odczucia istniejących warunków życia w mieście, jak i zarazem ich ocenę.

Mając na uwadze powyższe dążenie do nieustannego podnoszenia jakości życia należy traktować jako cel nadrzędny i priorytetowy. Wynika to z jednej strony z oczekiwań mieszkańców, a z drugiej strony z konieczności dostosowania się do kierunków wyznaczonych w krajowej polityce miejskiej. Celem strategicznym Krajowej Polityki Miejskiej do roku 2023 jest bowiem poprawa jakości życia mieszkańców. W dokumencie tym podkreśla się, iż każde podejmowane działanie, tak z poziomu centralnego, jak i z poziomu poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego (a szczególnie władz miejskich) należy rozpatrywać i oceniać przez pryzmat właśnie potrzeb człowieka i jakości jego życia.

Realizowane na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego inwestycje w ramach instrumentu ZIT mają na celu przede wszystkim poprawę warunków i jakości życia na obszarze dziesięciu gmin tworzących BOF. Realizujemy zatem te inwestycje z ogromnym zaangażowaniem i nadzieją na lepszą przyszłość.

Białystok, będący rdzeniem i biegunem wzrostu Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego stanowi dobry punkt odniesienia dla całego obszaru BOF, bowiem kilkakrotnie uplasował się w czołówce krajowych i zagranicznych rankingów dotyczących właśnie jakości życia, m.in. w rankingu Tygodnika „Wprost”, „Diagnozy Społecznej” Rady Monitoringu Społecznego czy Brytyjskiego „The Guardian” - to zobowiązuje i motywuje do dalszych wysiłków w tym zakresie!

Tadeusz Truskolaski
Prezes Zarządu Stowarzyszenia BOF
Prezydent Miasta Białegostoku

Urząd Miejski w Białymstoku

ul. Słonimska 1
15-950 Białystok
www.bialystok.pl

Urząd Miejski w Choroszczy

ul. Dominikańska 2
16-070 Choroszcz
www.choroszcz.pl

Urząd Miejski w Czarnej Białostockiej

ul. Torowa 14A
16-020 Czarna Białostocka
www.czarnabialostocka.pl

Urząd Gminy Dobrzyniewo Duże

u. Białostocka 25
16-002 Dobrzyniewo Duże
www.dobrzyniewo.pl

Urząd Gminy Juchnowiec Kościelny

ul. Lipowa 10
16-061 Juchnowiec Kościelny
www.juchnowiec.gmina.pl

Urząd Miejski w Łapach

ul. Gen. Wł. Sikorskiego 24
18-100 Łapy
www.lapy.pl

Urząd Miejski w Supraślu

ul. Piłsudskiego 58
16-030 Supraśl
www.suprasl.pl

Urząd Gminy Turośń Kościelna

ul. Białostocka 5
18-106 Turośń Kościelna
www.turosnskoscielna.pl

Urząd Miejski w Wasilkowie

ul. Białostocka 7
16-010 Wasilków
www.wasilkow.pl

Urząd Miejski w Zabłudowie

ul. Rynek 8
16-060 Zabłudów
www.zabludow.pl

Jakość życia

w Białostockim Obszarze Funkcjonalnym w „pigułce” statystycznej

Dorota Wyszowska Urząd Statystyczny w Białymstoku

Gminy jako podstawowe jednostki samorządu terytorialnego zostały powołane do życia w celu zaspokajania zbiorowych potrzeb mieszkańców i stały się obok państwa, podmiotami w znacznym stopniu decydującym o warunkach życia mieszkańców wspólnot samorządowych. Podejmowane przez gminy działania bieżące i inwestycyjne mają bezpośredni wpływ na jakość życia ich mieszkańców (np. dostępność do infrastruktury technicznej i społecznej).

Obiektywna jakość życia jest zbliżona znaczeniowo do pojęcia warunków życia (lub poziomu życia, standardu życia czy – choć jest to ujęcie zawężające – stopy życiowej), które oznaczają „całokształt obiektywnych warunków o charakterze infrastrukturalnym w jakich żyje społeczeństwo (grupy społeczne, gospodarstwa domowe i jednostki). Wiążą się one głównie z (Słaby 2007):

- kondycją materialną,
- zabezpieczeniem egzystencjonalnym,
- zabezpieczeniem środowiskowym życia jednostek.

Jakość życia jako zjawisko wieloaspektowe może być analizowane w różnych płaszczyznach. Poniżej zostały zaprezentowane wybrane podstawowe dane statystyczne odnoszące się do wyodrębnionych obszarów tematycznych jakości życia w BOF w 2016 r.

MATERIALNE WARUNKI ŻYCIA

Zasoby mieszkaniowe w BOF kształtowały się na poziomie 412 mieszkań na 1000 ludności, przy czym największymi zasobami dysponowała gmina Zabłudów. (438). Przeciętna powierzchnia mieszkania wynosi nieco ponad 28,2 m². Największa przeciętna powierzchnia mieszkania występuje w gminie Supraśl - 40,4 m², natomiast najmniejsza w mieście Białystok – 26,3 m². W ostatnich latach obserwuje się zarówno niewielki wzrost zasobów mieszkaniowych, jak i przeciętnej powierzchni mieszkań. Na terenie BOF oddano do użytkowania 2637 mieszkań. Stanowiły one 56,1% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie podlaskim.

Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wśród ludności ogółem BOF wyniósł 89,7% i był o 22,1 p. proc. wyższy niż w województwie podlaskim. Wskaźnik ten utrzymał się na poziomie zbliżonym do notowanego w poprzednich latach.

Łączna długość ścieżek rowerowych na terenie BOF wyniosła 149,2 km i stanowiła 32,1% ogółu ścieżek rowerowych w województwie podlaskim. Według danych Zarządu Białostockiej Komunikacji Miejskiej Urzędu Miejskiego w Białymstoku, w 2016 r. komunikacją miejską przewożono mieszkańców 7 gmin, obsługując 43 linie autobusowe. Ogólna długość linii autobusowych w gminach BOF wyniosła 591 km. Liczba pasażerów przewiezionych taborem komunikacji miejskiej ukształtowała się na poziomie 101,7 mln.

GŁÓWNY RODZAJ AKTYWNOŚCI, PRACA

Według danych rejestru REGON na terenie BOF zarejestrowanych było 45,9 tys. podmiotów gospodarki narodowej (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie) i stanowiły one 46,0% ogólnej liczby podmiotów w województwie podlaskim. W roku 2016 zarejestrowano 3,9 tys. nowych podmiotów gospodarki narodowej, natomiast działalność zlikwidowało 3,3 tys. podmiotów. Stanowiły one odpowiednio 48,5% i 45,7% ogółu takich podmiotów w Podlaskiem.

Na terenie BOF pracowało (poza podmiotami gospodarczymi o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) 102,5 tys. osób. Osoby pracujące stanowiły 46,4% ogólnej liczby pracujących w omawianej grupie podmiotów w województwie podlaskim. Najwięcej pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w mieście Białystok (286), natomiast najmniej w gminie Turośń Kościelna (50).

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie BOF wyniosła 16,2 tys. Osoby bezrobotne na terenie BOF stanowiły 33,4% bezrobotnych ogółem zarejestrowanych w województwie podlaskim.

ZDROWIE

W zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (w przychodniach i w ramach praktyk lekarskich) na terenie BOF udzielono łącznie 4,8 mln porad lekarskich i stomatologicznych (tj. 47,1% ogółu takich porad udzielonych w województwie podlaskim).

W końcu 2016 r. w gminach BOF działało 40 placówek opieki nad dzieckiem do 3 lat, co stanowiło ponad połowę (56,3%) wszystkich takich placówek funkcjonujących w województwie podlaskim. Żłobki i kluby dziecięce zlokalizowane na terenie BOF posiadały łącznie 1,8 tys. miejsc. Przebywało w nich 2,5 tys. dzieci (tj. 65,1% ogółu dzieci w województwie uczęszczających do tego typu placówek).

W końcu 2016 r. w domach i zakładach stacjonarnej pomocy społecznej zlokalizowanych na obszarze BOF przebywało 1,4 tys. mieszkańców (w województwie podlaskim – 3,2 tys.).

EDUKACJA

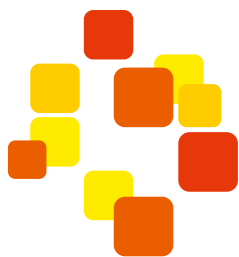
Na terenie BOF w końcu września 2016 r. działały 203 placówki wychowania przedszkolnego.

Wychowaniem przedszkolnym objęto 15,2 tys. dzieci. Do placówek zlokalizowanych na tym obszarze uczęszczało 41,5% ogółu dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w województwie podlaskim. W tym samym czasie funkcjonowało 57 ponadgimnazjalnych szkół dla młodzieży, w których kształciło się łącznie 15,5 tys. uczniów. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych BOF stanowili 41,5% ogółu uczniów na tym etapie kształcenia w województwie podlaskim.

Na terenie BOF (miasta Białystok) działa 13 szkół wyższych. W szkołach tych kształciło się 29,1 tys. studentów (łącznie z cudzoziemcami). Stanowili oni 84,9% ogółu studentów w województwie podlaskim.

CZAS WOLNY I RELACJE SPOŁECZNE

Na terenie BOF działało 39 bibliotek publicznych łącznie z filiami (w województwie podlaskim – 238), z czego 43,6% zlokalizowanych było w mieście Białystok. Ich liczba nie zmieniła się w ostatnich latach. Na 1 placówkę biblioteczną w obrębie BOF przypadało 10,7 tys. osób, tj. o 5,7 tys. osób więcej niż w województwie podlaskim. W gminach należących do BOF prowadziło działalność 12 muzeów i oddziałów muzealnych, z czego 9 znajdowało się w mieście Białystok. W ciągu 2016 r. muzea i wystawy zwiedziło 200,3 tys. osób.

Ponadto w obrębie BOF funkcjonowały 3 galerie sztuki (wszystkie na terenie Białegostoku), które przyjęły 53,1 tys. zwiedzających. Jednocześnie działalność prowadziło 6 teatrów i instytucji muzycznych (5 w stolicy regionu i 1 w gminie Supraśl). W ich przedstawieniach i koncertach uczestniczyło 183,2 tys. widzów i słuchaczy. Życie kulturalne koncentruje się również w centrach kultury, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach. Na terenie BOF znajdowało się 37 placówek tego rodzaju, z czego 18 (48,6%) w mieście Białystok. Najliczniejszą część stanowiły kluby (32,4% ogółu takich, instytucji), a najmniej liczną – centra kultury (8,1%). Instytucje te zorganizowały 2,8 tys. imprez. Wzięło w nich udział 473,5 tys. osób. Najwięcej uczestników, oprócz miasta Białystok (360,3 tys.), odnotowano w Choroszczu (35,4 tys.) i Łapach (23,7 tys.).

BEZPIECZEŃSTWO EKONOMICZNE I FIZYCZNE

Dochody gmin (łącznie z miastem Białystok) przypadające na 1 mieszkańca ukształtowały się na poziomie 4778 zł. W odniesieniu do dochodów na 1 mieszkańca wszystkich gmin i miast na prawach powiatu województwa podlaskiego były one wyższe o 466 zł, tj. o 10,8%. Jednocześnie wydatki gmin (łącznie z miastem) w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 4606 zł. Przekroczyły one wydatki przypadające na 1 mieszkańca wszystkich gmin i miast na prawach powiatu w województwie o 450 zł, tj. o 10,8%.

Gminy należące do BOF przeznaczyły na wydatki majątkowe 205,7 mln zł (10,8% wydatków ogółem). Z tego na inwestycje przekazano 200,4 mln zł (10,5% wydatków ogółem), co stanowiło niemal całość wydatków majątkowych (97,4%). Największy odsetek wydatków majątkowych odnotowano w budżecie gminy Supraśl (22,9%), a najmniej – w gminie Wasilków (6,3%).

JAKOŚĆ ŚRODOWISKA W MIEJSCU ZAMIESZKANIA

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona na terenie BOF wyniosła 52,3 tys. ha, co stanowiło 30,3% jego powierzchni ogólnej (w województwie – odpowiednio 31,6%). Lasy w gminach BOF zajmowały obszar 63,1 tys. ha i stanowiły 10,1% ich ogólnej powierzchni w województwie podlaskim. Wskaźnik lesistości wyniósł 36,5%, podczas gdy w województwie podlaskim – 30,8%. Wśród gmin BOF wskaźnik ten był bardzo zróżnicowany. Najwyższy wystąpił w gminach Czarna Białostocka – 74,1% i Supraśl – 67,5%, natomiast najniższy w gminach Łapy – 13,4% i Juchnowiec Kościelny – 15,8%.

Na obszarze BOF wyemitowano z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza 0,2 tys. t zanieczyszczeń pyłowych i 907,5 tys. t zanieczyszczeń gazowych, co stanowiło odpowiednio 19,9% i 41,1% ogólnej emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w województwie podlaskim. W gminach BOF wytworzono 124,6 tys. t odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych), ich udział w odpadach wytworzonych w województwie podlaskim wyniósł 18,8%.

Wartość nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska na obszarze BOF wyniosła 59,8 mln zł i stanowiła 53,1% ogółu tego rodzaju nakładów w województwie podlaskim.

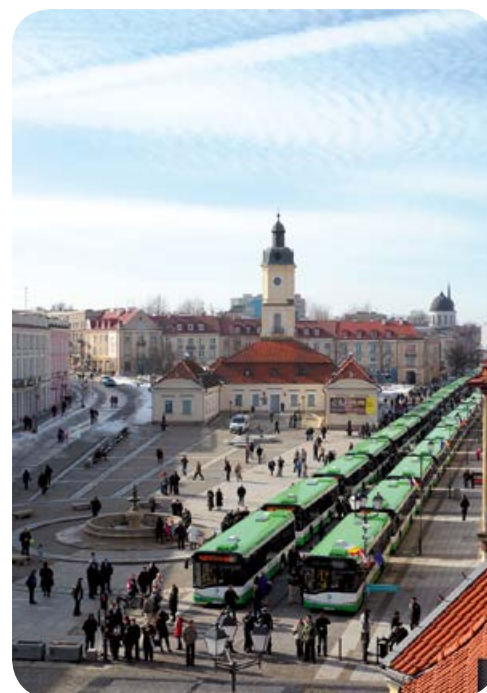
BIAŁYSTOK

Tadeusz Truskolaski Prezydent Miasta Białegostoku

1. Materialne warunki życia

Miasto Białystok w 2017 r. zamieszkiwało 297 288 mieszkańców, natomiast gęstość zaludnienia wynosiła 2 911 osób na km². Dochody budżetu Miasta na 1 mieszkańca w 2016 r. wynosiły 5 279,54 zł. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w tym samym roku wynosiło 3 967,71 zł. Zaopatrzenie w wodę realizowane jest przez Wodociągi Białostockie sp. z o.o., które są właścicielem ujęć, stacji uzdatniania i sieci wodociągowej. System wodociągowy w granicach administracyjnych miasta zaspokaja potrzeby ok. 99,5% mieszkańców. System zaopatrzenia miasta w wodę obejmuje ujęcia i stacje uzdatniania: ujęcie wody powierzchniowej i infiltracyjnej w Wasilkowie i stacje uzdatniania Wasilków i Pietrasze oraz ujęcie wody podziemnej w Jurowcach i stację uzdatniania Jurowce. Poza ujęciami wody eksploatowanymi przez Wodociągi Białostockie woda ujmowana jest również z ujęć zakładowych i studni odbiorców indywidualnych. Ścieki z terenu miasta Białegostoku, okolicznych wsi i miejscowości, stanowiących białostocką aglomerację kanalizacyjną, odprowadzane są za pomocą ogólnomiejskiej sieci kanalizacyjnej do oczyszczalni ścieków zlokalizowanej na terenie miasta Białystok. Z odprowadzenia ścieków do kanalizacji sanitarnej korzysta ok. 99% ogółu mieszkańców miasta. Odprowadzenie ścieków z terenu Białegostoku, podobnie jak zaopatrzenie w wodę, realizowane jest przez Wodociągi Białostockie sp. z o.o. Ścieki od pozostałych mieszkańców odprowadzane są do lokalnych lub przydomowych oczyszczalni ścieków, albo do zbiorników bezodpływowych. Na terenie Białegostoku funkcjonuje odrębny system kanalizacji deszczowej odprowadzający wody opadowe z terenów uszczelnionych miasta do wód (rowów, cieków i rzeki Biała) i do ziemi (skrzynki rozsączające, studnie chłonne). Wody opadowe spływające z układów komunikacyjnych przed zrzutem do wód lub do ziemi są podczyszczane głównie z piasku i substancji ropopochodnych w osadnikach i separatorach. Ponadto układ kanalizacji deszczowej na niektórych odcinkach ma możliwość retencjonowania wód opadowych w zbiornikach podziemnych i zbiornikach otwartych (np. staw przy ul. Fredry, Stawy Marczukowskie, rów retencyjny wzdłuż ul. Kleeberga). Odnosząc się do transportu publicznego – na terenie miasta Białegostoku na koniec 2017 r. w Białostockiej Komunikacji Miejskiej funkcjonowały 42 linie komunikacji dziennej (z czego 10 wybiegało poza pierwszą strefę taryfową do 6 okolicznych gmin), oraz 6 linii komunikacji nocnej.

2. Praca i aktywność gospodarcza

Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON ogółem w 2017 r. wynosiła 35 409. Liczba pracujących według grup sekcji i płci w powiatach kształtowała się na poziomie 89 019. Największa grupa pracowała w pozostałych usługach (43,9%), mniej liczna w handlu i naprawie pojazdów samochodowych (27,2%) a na trzecim miejscu plasowała się sekcja przemysłu i budownictwa (20,9%) [dane za 2016 r.]. Ludność w wieku produkcyjnym (mężczyźni 18-64 lata, kobiety 18-59 lat) w 2017 r. kształtowała się na poziomie 184 411 osób i stanowiła 62,0 % ogółu ludności. Miasto Białystok posiada atrakcyjną ofertę dla inwestorów. Tereny inwestycyjne w Białymstoku zlokalizowane są na obszarze Podstrefy Białystok Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej i obejmują tereny o łącznej powierzchni 94,3 ha, w tym 20,7 ha to tereny inwestycyjne Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego (BPN-T). Na koniec 2017 r. w Podstrefie funkcjonowało 12 przedsiębiorców, którzy zatrudniali 1 056 osób i zrealizowali inwestycje w kwocie 474 096 464,00 zł. Białostocki Park Naukowo-Technologiczny cieszy się popularnością tak wśród młodych przedsiębiorców (rozpoczynających własną działalność gospodar-

czą), jak i tych, których firma istnieje na rynku nie dłużej niż 3 lata. W BPN-T rozwijają się również innowacyjne startupy. W Centrum Technologicznym firmy realizują zadania z zakresu zaawansowanych technologii biorąc udział w wielu programach badawczo-rozwojowych, rozwijając działalność innowacyjną opartą o nowoczesne rozwiązania w swoich branżach. Przedsiębiorcy mają do dyspozycji specjalistyczne laboratoria naukowe wyposażone w najnowocześniejszy sprzęt, sale szkoleniowe oraz część biurową z powierzchniami do wynajęcia. Od 2013 r. w Białymstoku obserwuje się stałą tendencję spadku bezrobocia rejestrowanego. Na koniec marca 2018 r. w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) w Białymstoku figurowały 9 154 osoby bezrobotne zamieszkałe w Białymstoku, tj. o 9 220 osób, czyli o 50,2% mniej niż na koniec marca 2013 r. Stopa bezrobocia na dzień 31.03.2018 r. wynosiła 7,1% i była o 7,2 punktu procentowego mniejsza niż na koniec marca 2013 r. Poprawa sytuacji na rynku pracy wpłynęła m.in. na wzrost aktywności ludzi młodych, a co za tym idzie, zmniejszenie udziału osób do 30 roku życia oraz absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i wyższych w zbiorowości bezrobotnych ogółem oraz wzrost wskaźnika

płynności rynku pracy dzięki mniejszemu napływowi osób bezrobotnych do rejestrów PUP. Na uwagę zasługuje aktywność osób bezrobotnych w tworzeniu własnych firm z wykorzystaniem dostępnych w PUP bezwrotnych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej. W 2017 r. w oparciu o uzyskane dotacje z Urzędu powstało 569 firm. Środki finansowe przeznaczono w 86,8% na działalność usługową, 10,0% na działalność handlową i 3,2% na działalność produkcyjną. Z roku na rok wzrasta również ilość propozycji zatrudnienia wpływających do Urzędu w postaci wolnych zgłoszeń. W 2017 r. pracodawcy zgłosili o 1 059 więcej ofert pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, czyli o 11,3% więcej niż w roku 2016. Ta sytuacja potwierdza trend, który firmy doradztwa personalnego i pracodawcy obserwują od kilku kwartałów. Rynek pracy stał się rynkiem pracownika. W Białymstoku największe zapotrzebowanie na pracowników zgłaszają branże: budowlana, mechaniczna oraz handlowa. Spośród nadwyżkowych profesji wymienia się: sprzedawców, ślusarzy, ekonomistów, specjalistów administracji publicznej, kucharzy, techników mechanicznych, pedagogów.

3. Edukacja

Na terenie miasta funkcjonują publiczne przedszkola, szkoły podstawowe, licea ogólnokształcące, technika zawodowe, branżowe szkoły I stopnia, placówki oświatowo-wychowawcze. Funkcjonuje 7 żłobków miejskich, w tym jeden integracyjny. Poza tym funkcjonuje 21 żłobków niepublicznych oraz 8 klubów dziecięcych. Przedszkola samorządowe zapewniają wszystkim dzieciom w wieku 3-6 lat miejsce wychowania przedszkolnego. Godziny pracy przedszkoli są dostosowane do potrzeb rodziców. Szkoły podstawowe na terenie miasta oferują naukę w oddziałach ogólnych, sportowych, mistrzostwa sportowego, dwujęzycznych, integracyjnych. Każda szkoła podstawowa proponuje dzieciom opiekę w świetlicy szkolnej. Jest to ważna forma pomocy dziecku i rodzinie. Świetlica wspomaga i uzupełnia pracę szkoły w zakresie opieki, wychowania, dydaktyki, oraz oddziaływań profilaktyczno-terapeutycznych. Uczniowie mogą korzystać z dodatkowych zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zajęć rewalidacyjnych, zajęć językowych, sportowych i in. Licea ogólnokształcące, technika i branżowe szkoły I stopnia oferują naukę młodzieży realizującej obowiązek nauki. W ofercie liceów ogólnokształcących są klasy ogólne, dwujęzyczne, międzynarodowe, sportowe, mistrzostwa sportowego i integracyjne. Absolwenci gimnazjów i szkół podstawowych będą mogli podjąć naukę w klasach o takich „profilach” jak: politechniczno-architektoniczny, informatyczno-politechniczny, prawniczy, dziennikarski, psychologiczny, językowy, medyczny, kosmetyczny, menadżerski, przyrodniczy, ekonomiczny, artystyczny, mundurowy. Technika zawodowe oraz branżowe szkoły I stopnia oferują szeroki wachlarz kierunków, które umożliwiają zdobycie zawodu. Obecnie białostockie szkoły ponadgimnazjalne oferują kształcenie w ponad 50-ciu zawodach.

Osoby dorosłe mogą również podjąć naukę w szkołach policealnych lub na kwalifikacyjnych kursach zawodowych. Wszystkie szkoły ponadgimnazjalne prowadzone przez miasto Białystok oferują wysoki poziom nauczania, bazę dydaktyczną wyposażoną w nowoczesny sprzęt, urządzenia i pomoce dydaktyczne. Bogata oferta edukacyjna szkół zawodowych ma na celu podniesienie poziomu jakości kształcenia zawodowego oraz zwiększenie liczby osób zdających egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe. Na terenie miasta działają również placówki oświatowe, których celem jest stwarzanie możliwości ciekawego i pożytecznego spędzania czasu wolnego, rozbudzanie i kształtowanie wartościowych zainteresowań dzieci i młodzieży. Takimi placówkami jest Młodzieżowy Dom Kultury, Samorządowe Ognisko Baletowe, Międzyszkolny Ośrodek Sportowy, które oferują szeroki wachlarz zajęć z zakresu kultury, sportu i rekreacji, techniki, muzyki i śpiewu, tańca, fotografii i in.

4. Zdrowie i opieka społeczna

Miasto Białystok jest organem założycielskim Samodzielnego Szpitala Miejskiego im. PCK w Białymstoku. Szpital dysponuje 92 łózkami na dwóch oddziałach wewnętrznych o profilu kardiologicznym i gastrologicznym. W zakresie ochrony zdrowia psychicznego finansowane są zadania zmierzające do poprawy samopoczucia i funkcjonowania społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi (ośrodki dziennego pobytu dla dzieci i młodzieży, zespoły zintegrowanej i wzmożonej pomocy terapeutycznej dzieci i młodzieży, 4 mieszkania treningowe i adaptacyjne dla osób z zaburzeniami psychicznymi, Klub Pacjenta – Przystań). Realizując zadania z zakresu profilaktyki uzależnień i rozwiązywania problemów alkoholowych wspierane są poradnie leczenia uzależnień, kluby abstynentów, placówki wsparcia dziecka i rodziny. Kreując politykę podniesienia świadomości mieszkańców miasta wspierane są przedsięwzięcia z szeroko pojętej edukacji zdrowotnej społeczeństwa (m.in. konferencje, sympozja, spotkania ze specjalistami). Od 2017 r. realizowany jest „Program szczepień ochronnych przeciwko grypie dla mieszkańców Białegostoku po 60. roku życia na lata 2017–2020”. Od wielu lat finansowany jest również

program zdrowotny w zakresie edukacji okolicy rodzin miasta Białegostoku pod nazwą: „Szkoła Rodzenia”. W ramach realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie miasto Białystok prowadzi m.in. 4 mieszkania terapeutyczno-interwencyjne dla rodzin z dziećmi doświadczających przemocy w rodzinie, w których prowadzone są oddziaływania terapeutyczne oraz środowiskowe ukierunkowane na pomoc osobom doznającym przemocy. Finansowane są również programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie. Urząd wspiera białostockie szpitale w zakupie nowego sprzętu medycznego. Realizując zadania z zakresu wsparcia osób niepełnosprawnych finansowane są m.in.: warsztaty terapii zajęciowej, Środowiskowy Dom Samopomocy, dzienny ośrodek dla osób z autyzmem, asystent oraz wolontariusz osoby niepełnosprawnej, trener pracy, ośrodek dla dzieci z porażeniem mózgowym, rehabilitacja kobiet dotkniętych nowotworem piersi, dzienny ośrodek dla osób niepełnosprawnych. Od 2018 r. zapewniana jest opieka wychowawcza dla rodziców bądź opiekunów osób niepełnosprawnych. Od 2012 r. prowadzony jest program finansowany ze środków PFRON pn. „Aktywny Samorząd”, w ramach którego osoby niepełnosprawne mogą ubiegać się o pomoc finansową w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym oraz pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki osobie zależnej (opłata za pobyt dziecka w żłobku bądź przedszkolu). Osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności mogą ubiegać się o dofinansowanie na rozpoczęcie działalności gospodarczej a pracodawcy otrzymać dotację na utworzenie stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie pomoc społeczną dla mieszkańców Białegostoku organizuje wraz z organami administracji rządowej i samorządowej współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim i innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. W 2017 r. Ośrodek objął różnego rodzaju wsparciem w ramach pomocy społecznej około 4,4% mieszkańców miasta Białegostoku. Należy zauważyć, że w 2017 r. nastąpił spadek liczby osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej. Najczęstszą przyczyną przyznania osobom i rodzinom pomocy społecznej (w 2017 r.) było ubóstwo i bezrobocie. Zauważa się systematyczny wzrost wysokości zasiłku celowego,

który jest świadczeniem pieniężnym przyznawanym i wypłacanym w ramach zadań własnych gminy. Świadczy to o zaangażowaniu miasta Białystok w pomoc osobom i rodzinom, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić niezbędnych potrzeb bytowych.

5. Czas wolny i relacje społeczne

Miasto Białystok jest bogato wyposażone w infrastrukturę społeczną. Wśród obiektów kultury wymienić można: Muzeum Wojska, Muzeum Pamięci Sybiru, Galerię Arsenał, Galerię im. Słędzińskich, Białostocki Teatr Lalek, Białostocki Ośrodek Kultury czy Dom Kultury „Śródmieście”. Oferta kulturalna Białegostoku obejmuje różnego rodzaju wydarzenia, które cieszą się dużą popularnością wśród mieszkańców. Cyklicznie organizowane są imprezy kulturowe, takie jak: Noc Muzeów, Dni Sztuki Współczesnej, Dni Miasta Białegostoku, Dni Patronalne Miasta Białegostoku, Międzynarodowy Festiwal Szkół Lalkarskich „Lalka-nie-lalka”, Międzynarodowy Festiwal Teatrów Lalek dla Dorosłych „Metamorfozy Lalek”, Wschód Kultury/Inny Wymiar, Jesień z Bluesem czy Międzynarodowy Festiwal Filmów Krótkometrażowych ŻubrOFFka. Miasto organizuje również jarmarki, festyny, koncerty i inne imprezy w plenerze o charakterze artystyczno-rozrywkowo-edukacyjnym. Kolejne elementy miejskiej infrastruktury społecznej, to obiekty sportowo-rekreacyjne. Białostocki Ośrodek Sportu i Rekreacji świadczy usługi w zakresie sportu i rekreacji (w tym wynajmu sprzętu sportowego), organizuje imprezy sportowe (w tym rozgrywki amatorów). Ośrodek zajmuje się administrowaniem obiektów sportowo-rekreacyjnych, takich jak Zespół Obiektów Sportowych, w skład którego wchodzi stadion lekkoatletyczny, Ośrodek Sportów Wodnych „Dojlidy”, Pływalnia Sportowa, Pływalnia Rodzinna, Pływalnia Kameralna, Basen rekreacyjny oraz Tor Wschodzący Białystok, który jest jedynym takim obiektem szkoleniowym w województwie podlaskim. Kolejnym obiektem sportowym jest Stadion Miejski, który zajmuje się udostępnianiem, utrzymaniem i obsługą obiektów i pomieszczeń stadionu piłkarskiego, boiska treningowego oraz organizacją lub współorganizacją imprez sportowych. Przestrzeń publiczna Białegostoku przystosowana jest do tego, aby mieszkańcy mogli miło i aktywnie spędzać wolny czas. Na terenie parków i skwerów w Białymstoku znajduje się 6 placów zabaw dla dzieci oraz 2 siłownie plenerowe, „zielona sala gimnastyczna” (tj. boisko do piłki nożnej, siatkowej i koszykowej), street workout (czyli zestaw urządzeń kalistenicznych) oraz skatepark. W Białymstoku organizowane są również cykliczne wydarzenia sportowe, takie jak: Półmaraton Białystok, Wyścig kolarski Niemen, Plaża Open, Białystok Biega, Międzynarodowy Turniej Judo im. Leszka Piekarskiego, Polish Open Kaliber, Międzynarodowe zawody w short-tracku „EVO CUP” czy Bieg Niepodległości. Oprócz imprez kulturalnych i sportowych organizowane są również różnorodne imprezy kierowane do seniorów. Mają one charakter integracyjny. Dzienny Dom Pomocy Społecznej oferuje swoim podopiecz-

nym występy artystyczne i zabawy taneczne. Miasto co roku ogłasza otwarty konkurs ofert na realizację zadania z zakresu pomocy społecznej pn. „Działania na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych w wieku poprodukcyjnym”. W ramach tego zadania organizacje pozarządowe prowadzą aktywizację społeczną seniorów poprzez podejmowanie przedsięwzięć z zakresu animacji czasu wolnego. Co roku z tej oferty korzysta wielu białostockich seniorów. Ponadto ogłaszany jest także otwarty konkurs w zakresie prowadzenia specjalistycznego poradnictwa prawnego, psychologicznego, pedagogicznego i rodzinnego na rzecz osób znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych. W ramach tego zadania organizacje zapewniają bezpłatną, profesjonalną pomoc w rozwiązywaniu problemów mieszkańców.

6. Poczucie bezpieczeństwa

Miasto Białystok w sytuacjach wystąpienia groźnych zjawisk meteorologicznych (ulewy, nawałnice, grad, ekstremalne temperatury) narażone jest na lokalne podtopienia i zalania terenu ulic, budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej. W okresie zimowym mogą tworzyć się zatory i nieprzejezdnosc ulic spowodowane oblodzeniem. Występujące w ostatnim czasie silne podmychy wiatru i wichury powodują uszkodzenia drzewostanu, zrywanie dachów, uszkodzenia budynków. Na terenie miasta rozmieszczone są punkty w których znajdują się materiały dostępne dla mieszkańców w postaci: piachu, worków, szpadli niezbędne do zabezpieczenia obiektów prywatnych. Biuro Zarządzania Kryzysowego w przypadku wystąpienia zagrożenia katastrofami naturalnymi, jak i innymi zagrożeniami, na które mogą być narażeni mieszkańcy miasta, posiada opracowane plany i procedury postępowania, mające na celu skorygowanie (skoordynowanie) działań z innymi służbami, inspekcjami w celu szybkiego, sprawnego i skutecznego usunięcia zagrożenia. Miasto Białystok w bieżącym roku po raz pierwszy organizuje otwarty konkurs pn. „Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa seniorów” w miejscu ich zamieszkania poprzez wsparcie w formie konsultacji i drobnych napraw technicznych. Projekt skierowany jest przede wszystkim do osób mieszkających samotnie, dysponujących niskimi dochodami, niepełnosprawnych i/lub długotrwale chorych. Udział seniorów w projekcie będzie bezpłatny.

7. Jakość środowiska naturalnego

Białystok odznacza się wysokimi walorami przyrodniczymi. Położony jest w dolinie rzeki Białej oraz jej dwóch głównych dopływów rzeki Bażantarki i Doliśtówki. W granicach administracyjnych Białegostoku znajduje się 1 846 ha lasów, bogate w tereny leśne są zwłaszcza północne i południowe krańce miasta. Atrakcyjność przyrodniczą zwiększają znajdujące się w granicach miasta dwa rezerваты przyrody tj. „Antoniuk” i „Las Zwierzyniecki”, które zostały zachowane ze względów naukowych i dydaktycznych. Rezerwat

„Antoniuk” jest rezerwatem objętym ochroną częściową i nie ma prawnie wyznaczonej strefy ochronnej. Rezerwat utworzono w celu zachowania fragmentu lasu o wysokim stopniu naturalności, typowego dla Wysoczyzny Białostockiej wraz z szeregiem gatunków roślin rzadkich i podlegających ochronie prawnej. Natomiast drugi rezerwat przyrody „Las Zwierzyniecki” został powołany w celu zachowania drzewostanu o charakterze grądu wilgotnego. Powierzchnia rezerwat wynosi 33,84 ha i stanowi najlepiej zachowany fragment leśny Parku Zwierzynieckiego. Na terenie miasta znajduje się także 17 pomników przyrody tj. 15 pojedynczych drzew oraz dwie aleje drzew. Również stan powietrza w Białymstoku jest dobry. Głównymi źródłami zanieczyszczeń atmosfery są rozproszone źródła emisji z sektora komunalno-bytowego, a także zanieczyszczenia komunikacyjne związane z ruchem pojazdów, głównie na drogach nr 8, 19 i 65 oraz innych trasach wojewódzkich przebiegających przez Aglomerację Białostocką. Emisja zanieczyszczeń powietrza pochodzi także z energetyki cieplnej oraz innych dużych zakładów zlokalizowanych na terenie powiatu. Niewątpliwym walorem miasta jest także fakt, że Białystok położony jest na obszarze „Zielonych Płuc Polski”, w otoczeniu parków narodowych i krajobrazowych.

8. Inne działania podnoszące jakość życia mieszkańców

Miasto Białystok realizuje szereg projektów unijnych, które znacząco podnoszą komfort życia mieszkańców. Budowa nowych dróg, rozbudowa i unowocześnienie transportu miejskiego, w tym zakup nowoczesnego i ekologicznego taboru to tylko nieliczne przykłady podnoszenia jakości życia mieszkańców. Na szczególne uznanie zasługuje inicjatywa Budżetu Obywatelskiego, która pozwoliła mieszkańcom w sposób bezpośredni decydować o przeznaczeniu części budżetu miasta na realizację zadań własnych o charakterze ogólnomiejskim lub osiedlowym.

CHOROSZCZ

Robert Wardziński Burmistrz Choroszczy

1. Materialne warunki życia

Gmina Choroszcz z roku na rok powiększa liczbę mieszkańców (2018 r. – 14 768 osób), rosną dochody na jednego mieszkańca, poprawie ulegają materialne warunki życia: kompleksowo modernizowana jest infrastruktura drogowa, wodno-kanalizacyjna oraz rekreacyjna. Od 2015 r. część mieszkańców gminy ma dostęp do szerokopasmowego Internetu. W gminie Choroszcz od 2017 r., w ramach PROW 2014-2020, realizowany jest projekt pn. „Kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Choroszcz” (wartość: ok. 4,5 mln zł). W ramach inwestycji są przebudowywane SUW w Rogowie i Złotorii, a także sieć kanalizacji sanitarnej. Dodatkowo, usprawniane jest funkcjonowanie SUW w Choroszczy, a wraz z modernizacją dróg wymianie ulega również znajdujący się w nich system wodno-kanalizacyjny. Na terenach, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest niemożliwa, eksploatowane są zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. W mieście Choroszcz funkcjonuje sieć ciepłownicza. Od 2015 r. w gminie Choroszcz trwają zaawansowane prace modernizacyjne infrastruktury. Od 2017 r. w mieście Choroszcz przebiega rewitalizacja – przebudowa Rynku 11 Listopada (wartość: ok. 5 mln zł). Od 2018 r. przebudowie ulegają dwie najważniejsze arterie komunikacyjne Choroszczy: ul. A. Mickiewicza i Dominikańska. W przyszłości na terenie Gminy ma zostać wybudowany odcinek drogi ekspresowej S19. Gmina Choroszcz, ze względu na bliskie położenie do stolicy województwa oraz przebieg dróg krajowych, charakteryzuje się bardzo dobrą dostępnością komunikacyjną zarówno dla inwestorów, transportu czy turystyki. Komunikacja zbiorowa na obszarze gminy realizowana jest przez Białostocką Komunikację Miejską – linie 103 i 107 oraz linię PKS Nova. Uzupełniającym środkiem transportu jest rower. Od 2015 r. gmina Choroszcz dołączyła do systemu roweru aglomeracyjnego Białostockiej Komunikacji Rowerowej (BiKeR) w pełni kompatybilnego z systemem w regionie i kraju, a od 2017 r. możliwe jest korzystanie z rowerów w ramach dwóch terminali znajdujących się na terenie miasta Choroszcz.

2. Praca i aktywność gospodarcza

Gmina Choroszcz charakteryzuje się dobrą sytuacją na rynku pracy. Największym pracodawcą jest Szpital Psychiatryczny w Choroszczy, a także instytucje publiczne (np. Dom Pomocy Społecznej „Trzy Dęby”, placówki oświatowe, samorządowe i in.) oraz podmioty prywatne (ok. 1 300 podmiotów). Dobra sytuacja rynku pracy w gminie Choroszcz wynika z bliskości do stolicy województwa, przebiegiem drogi S8 i wykorzystaniem potencjału zatrudnieniowego mieszkańców gminy. Oprócz tego walory przyrodnicze oraz sąsiedztwo Narwiańskiego Parku Narodowego sprzyjają rozwojowi aktywności gospodarczej: powstają gospodarstwa z żywnością ekologiczną, rozwija się agroturystyka. Gmina Choroszcz podejmuje szereg działań systemowo-usprawniających aktywność gospodarczą, tj. od 2015 r. aktualizuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w wyniku czego chce zaoferować ponad 800 ha terenów przeznaczonych pod biznes, zlokalizowanych głównie wzdłuż drogi S8. Wzrost aktywności gospodarczej to jeden z celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Choroszcz. Priorytet ten chce realizować poprzez wsparcie inwestorów w zakresie systemu zachęt ekonomicznych, jak również poprzez rozwój usług instytucjonalnych usprawniających współpracę samorządu z przedsiębiorcami. Gmina chce niwelować bariery i tworzyć przyjazne otoczenia dla przedsiębiorstw, wspierać aktywność społeczeństwa w obszarze ekonomii społecznej.

3. Edukacja

Na terenie miasta i gminy funkcjonują: Szkoła Podstawowa im. H. Sienkiewicza w Choroszczy, Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Kruszewie, Szkoła Podstawowa w Złotorii, Przedszkole Samorządowe im. Jana Pawła II w Choroszczy z oddziałami w: Barszczewie, Łyskach, Złotorii, Kruszewie i Klepaczach. Od 2016 r. funkcjonuje w gminie Choroszcz Żłobek Samorządowy. Uczniowie w placówkach oświatowych pobierają głównie edukację formalną, ale podmioty te, wraz z Miejsko-Gminnym Centrum Kultury i Sportu w Choroszczy oraz Biblioteką Publiczną w Choroszczy, oferują także szereg zajęć dodatkowych, np. akcją „Żonkile”, konkursy recytatorskie (m.in. „Słowo o Polsce. Niepodległa”), „Happy English”, Dzień Bezpiecznego Internetu 2018 i szeregi innych.

4. Zdrowie i opieka społeczna

Podstawową opiekę zdrowotną w gminie Choroszcz zapewniają: NZOZ Medicus s.c. w Choroszczy, NZOZ DUO-MED Beata Czerwińska w Złotorii i Konowatach. Część mieszkańców korzysta z usług świadczeniodawców w Białymstoku. Dodatkowo na terenie miasta działa SPP ZOZ świadczący opiekę psychiatryczną, leczenie uzależnień i problemów neurologicznych. Profilaktyka prozdrowotna jest stałą ofertą placówek oświatowych gminy. Prowadzone są zajęcia np. z dietyki, higieny jamy ustnej, a od 2016 r. – profilaktyki przeciwnowotworowej wg Europejskiego kodeksu walki z rakiem. Na mocy współpracy z Powiatową Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Białymstoku wszyscy uczniowie objęci są program przesiewowych badań wad słuchu, wzroku i postawy. Dla populacji powyżej 65. roku życia organizowane są bezpłatne szczepienia przeciw grypie. Gmina Choroszcz włącza się także w coroczne obchody Światowego Dnia Zdrowia. W ramach profilaktyki trzeciej fazy wspiera zajęcia usprawniające dla kobiet po zabiegu mastektomii. Gmina Choroszcz wielokrotnie w ciągu roku współpracuje z podmiotami świadczącymi bezpłatne badania mammograficzne. Współpracuje też z choroskim oddziałem Stowarzyszenia Honorowych Dawców Krwi umożliwiając systematyczną zbiórkę krwi na terenie Gminy. Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie Choroszcz realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Choroszczy. Formy wsparcia jakich udziela to m.in.: zasiłki, dożywianie, kierowanie do Domów Pomocy Społecznej, fundusz alimentacyjny oraz Karta Dużej Rodziny. Na terenie gminy Choroszcz od 2015 r. jest realizowany, we współpracy z Bankami Żywności, Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 – Podprogram 2016, który oferuje bezpłatną pomoc żywnościową najbardziej potrzebującym mieszkańcom. Dodatkowo, od 2016 r. gmina Choroszcz wspiera mieszkańców darmowym drewnem na opał.

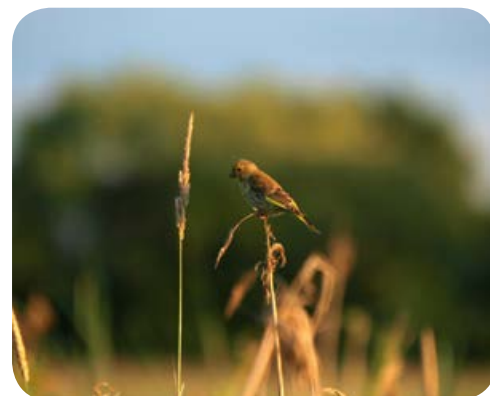
5. Czas wolny i relacje społeczne

Głównym podmiotem animującym życie kulturalne w gminie Choroszcz jest Miejsko-Gminne Centrum Kultury i Sportu (M-GCKiS) w Choroszcz. Prowadzi ono działalność kulturalno-artystyczną, wydawniczą i edukacyjną, oferując m.in.: lekcje gry na pianinie, zajęcia plastyczne, tańca towarzyskiego i nowoczesnego czy Zumbę lub pilates. Przy M-GCKiS działają: zespół wokalny „Rytmy Czasu”, Chór Kameralny oraz zespoły folklorystyczne: „Klepaczanki” i „Narwianki”. Centrum od 10 lat organizuje Festiwal Pieśni Patriotycznej i Religijnej. Przy Centrum działa również Biblioteka Publiczna w Choroszcz (z filiami w Barszczewie i Klepaczach), przy której funkcjonuje Dyskusyjny Klub Książki. Miłośnicy kina natomiast spotykają się w ramach Dyskusyjnego Klubu Filmowego „Fabryka Moesa”. Centrum prowadzi także Klub Kulturalnego Turysty, organizując wyjazdy do instytucji kultury regionu i kraju: opery, teatrów, filharmonii czy muzeów. W ramach działania Towarzystwa Przyjaciół Choroszcz odbywają się „Spotkania z historią” miłośników lokalnej historii. W 2017 r. M-GCKiS w Choroszcz przeprowadziło Diagnozę potrzeb kulturalnych mieszkańców gminy. W efekcie przeprowadzono szereg inicjatyw społeczno-kulturalnych np. reaktywowano „Kino Zdrowie”, przeprowadzono warsztaty teatralne zakończone spektaklem, zorganizowano szereg festynów i imprez integrujących społeczność. Diagnoza pozwoliła także na stworzenie strategii służącej realizacji potrzeb kulturalnych społeczności gminy Choroszcz. Gmina Choroszcz rokrocznie organizuje masowe imprezy o zasięgu co najmniej regionalnym tj. Dni Choroszcz, Jarmark Dominikański, Międzynarodowy Dzień Ogórka, Moto-Jam Session. Ponadto przeprowadza coroczne majówki, obchody święta Wojska Polskiego, rocznice wybuchu powstania styczniowego, Konstytucji 3 Maja, Odzyskania Niepodległości i in.. Należną pamięć oddaje także lokalnym bohaterom i miejscom historycznym, tj. bitwa w Złotorii w 1920 r., powołanie POW i in. M-GCKiS sprawuje nadzór nad gminnymi obiektami sportowymi, tj. boisko „Orlik”, lodowisko „Biały Orlik”, Stadion Miejski, Strzelnica. Na terenie gminy funkcjonują liczne kluby sportowe, w tym zrzeszone w PZPN oraz 10 piłkarskich amatorskich LZS. Od 45 lat w gminie Choroszcz funkcjonuje Piłkarska Liga Gminna. M-GCKiS upowszechnia aktywność fizyczną: od 2015 r. na początku maja na terenie gminy odbywa się „Bieg Konstytucji”, a w listopadzie – „Bieg Niepodległości”. W ramach Budżetu Obywatelskiego na terenie miasta stworzono wielofunkcyjny teren rekreacyjny, tzw. Kominowe Bajoro, na którym dostępne są: siłownia na świeżym powietrzu, plac zabaw, boiska czy miejsce na ognisko. W 2018 r. miejskie tereny rekreacyjne w zabudowie wielorodzinnej wyposażone zostały w urządzenia rekreacyjne: elementy placu zabaw oraz siłowni. Na terenie gminy Choroszcz sukcesywnie modernizowane są świetlice wiejskie oraz w niektórych sołectwach tereny rekreacyjne z placami zabaw dla dzieci i siłowniami na świeżym powietrzu. Ponadto funkcjonuje 19 organizacji pozarządowych, w tym 4 fundacje. Większość z nich zarejestrowana jest na terenie miasta. W gminie corocznie opracowuje się i poddaje pod konsultacje społeczne Program współpracy z organizacjami pozarządowymi, którego celem jest wyznaczenie kierunków budowania partnerstwa pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi oraz wzmocnieniu aktywności obywatelskiej w rozwiązywaniu problemów lokalnych. Od 2013 r. w mieście Choroszcz realizowany jest Budżet Obywatelski – przeznaczony na realizację zadań inwestycyjnych; rokrocznie na ten cel przeznaczane jest ok. 150 tys. zł. Z kolei mieszkańcom wsi i wspólnotom wiejskim rokrocznie przysługują środki na realizację zadań w ramach Funduszu Sołeckiego.

6. Jakość środowiska naturalnego

Teren gminy Choroszcz wyróżniają dwa odmienne przyrodniczo obszary. Jeden z nich związany z dorzeczem Narwi, leży w obrębie Narwiańskiego Parku Narodowego. Obejmuje on zachodnią, południowo-zachodnią i północno-zachodnią część gminy. Cechuje go bogate środowisko naturalne, mało zmienione przez człowieka Drugi, znajdujący się w południowej, wschodniej i północno-wschodniej części gminy, jest zmieniony przez człowieka w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej i osadnictwa. Na terenie Gminy występuje wiele obiektów prawnie chronionych, ściśle związanych z krajobrazem tworzonym przez rzekę Narew, takich jak: Narwiański Park Narodowy, tereny związane z Naturą 2000, obejmujące 50% powierzchni gminy, obszary chronione – Narwiańskie Bagna, Ostoja Narwiańska i Bagienna Dolina Narwi. Na obszarze Gminy znajduje się 20 zarejestrowanych pomników przyrody.

7. Inne działania podnoszące jakość życia mieszkańców

Od 2017 r. w gminie Choroszcz funkcjonują: Rada Seniorów Gminy Choroszcz, Młodzieżowa Rada Gminy Choroszcz. Podmioty te są reprezentantami poszczególnych grup społecznych, posiadają charakter konsultacyjno-doradczy, wpływają na aktywność społeczną społeczności, współdecydują o kierunkach rozwoju Gminy Choroszcz. Jedną z wprowadzonych inicjatyw jest zainicjowana w 2018 r. „Koperta Życia” – pakiet informacyjny nt. stanu zdrowia pacjenta, służący osobom samotnym, w tym głównie seniorom, w sytuacji zagrożenia ich życia.

CZARNA BIAŁOSTOCKA

Jacek Chruski Burmistrz Czarnej Białostockiej

1. Materialne warunki życia

Dochody na 1 mieszkańca w gminie Czarna Białostocka w 2016 r. wyniosły 3 186 zł. Posiadane zasoby mieszkaniowe w Gminie według danych na rok 2016 kształtują się na poziomie 4 119 mieszkań, zaś liczba lokali socjalnych to 47. W Gminie występuje zarówno zabudowa jednorodzinna jak i kilkutyśięczne osiedla skupiające zabudowę wielorodzinną. Gmina jest praktycznie w całości zwodociągowana (96,2% ludności), zaś woda dostarczana jest z dwóch działających ujęć wody. Z sieci kanalizacji sanitarnej korzysta ponad 97% mieszkańców obszarów skanalizowanych, zaś z ciepłowniczej mieszkańcy zabudowy wielorodzinnej w mieście Czarna Białostocka. Przez teren gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne. Czarna Białostocka jest przystankiem kolejowym na linii kolejowej Warszawa – Białystok – Kuźnica Białostocka (dalej Grodno, Wilno, Moskwa) oraz Warszawa – Białystok – Augustów – Suwałki. Równoległe do linii kolejowej przebiega droga krajowa nr 19 Białystok – Sokółka – Kuźnica Białostocka (przejście graniczne z Białorusią – 35 km od Czarnej Białostockiej), a wzdłuż zachodniej granicy gminy biegnie droga krajowa nr 8 Białystok – Suwałki – Ogrodniki. Poza drogami krajowymi na terenie miasta znajduje się cała sieć dróg lokalnych (kategorii powiatowej i gminnej) o łącznej długości ponad 112 km. Autobusami PKS i prywatnych przewoźników można dojechać do Czarnej Białostockiej trasami: Białystok – Sokółka, Białystok – Czarna Białostocka, Czarna Wieś Kościelna, Jezierzysk, Zdroje, Janów, Korycin; prywatną linią przewozów pasażerskich: Białystok – Czarna Białostocka i Czarna Wieś Kościelna.

2. Praca i aktywność gospodarcza

Rynek pracy w gminie Czarna Białostocka według danych z 2016 r. kształtuje się następująco:

- udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił 6,2% i od lat ma tendencję spadkową,
- liczba podmiotów gospodarczych według rejestru REGON wynosi 833 i wykazuje tendencja wzrostową,
- główne sektory gospodarki, w których działają przedsiębiorcy na terenie Gminy to: usługi, rolnictwo, przemysł i budownictwo.

Szczególnego podkreślenia wymaga intensywny rozwój przemysłu związanego z konstrukcjami stalowymi, które są produkowane przez renomowane firmy działające na rynkach wielu państw.

3. Edukacja

W gminie Czarna Białostocka funkcjonuje 7 placówek edukacyjnych: 1 przedszkole samorządowe „Kraina marzeń”, Niepubliczne Przedszkole Kraina Montessori, 3 Szkoły Podstawowe, Zespół Szkół: Technikum dla młodzieży kształcące w zawodzie technik informatyk oraz Liceum ogólnokształcące (z rozszerzeniem: język angielski, matematyka) oraz Prywatna Szkoła Muzyczna I stopnia.

4. Zdrowie i opieka społeczna

W gminie Czarna Białostocka działają dwie niepubliczne przychodnie zdrowia tj. przy ul. Torowej 1 w Czarnej Białostockiej i ul. Szkolnej 1A w Czarnej Wsi Kościelnej. Świadczą one usługi dla mieszkańców w zakresie podatkowej opieki zdrowotnej i medycyny rodzinnej. Opieka społeczna realizowana jest głównie poprzez działalność Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej Białostockiej. Pomoc społeczna wspiera przede wszystkim osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Na terenie gminy działa również Dom Opieki „Złota Jesień”, który oferuje usługi opiekuńcze dla: seniorów, osób przewlekle chorych, niepełnosprawnych, chorych na demencję oraz chorobę Alzheimera.

5. Czas wolny i relacje społeczne

Institucją koordynującą działania kulturalne w środowisku jest Dom Kultury w Czarnej Białostockiej. Jego bazę stanowią: Dom Kultury i jego Filia w Czarnej Białostockiej, Centrum Rękodzieła Ludowego w Niemczynie, Wiejski Dom Kultury w Czarnej Wsi Kościelnej oraz Wiejski Klub Kultury w Wólce Ratowieckiej. Przy Domie Kultury działa wiele zespołów i sekcji amatorskich. Gmina Czarna Białostocka szczeni się zespołami ludowymi kultywującymi dawne zwyczaje, obrzędy i tańce, które towarzyszyły wiejskiemu życiu. Działają takie zespoły jak: Zespół Folklorystyczny „Czarnowiacy” w Wiejskim Domu Kultury w Czarnej Wsi Kościelnej, Zespół „Czarne Jagody”, Zespół wokalny „Belcanto” oraz inne. Działalnością kulturalną w mieście i gminie Czarna Białostocka zajmują się ponadto: Koła Gospodyń Wiejskich w Czarnej Wsi Kościelnej i Wólce Ratowieckiej, Miejska Biblioteka Publiczna w Czarnej Białostockiej i Czarnej Wsi Kościelnej, Towarzystwo Miłośników Czarnej Białostockiej i Okolic, Stowarzyszenie „Aktywni”, „Rozmaitości” – informacyjny magazyn Gminy Czarna Białostocka, Klub Fotografii Przyrodniczej i Artystycznej „Pryzmat” oraz Stowarzyszenie „Centrum Aktywności Lokalnej”. Wymienione ośrodki kulturalne organizują liczne imprezy o charakterze ludowym. Najbardziej znane to: Powiatowy Przegląd Zespołów Kolędniczych, Podlaskie Spotkania Akordeonowe, Dni Czarnej Białostockiej, Podlaska Oktawa Kultur, Spotkania Hubertowskie w Puszczy Knyszyńskiej. Gmina Czarna Białostocka jest obszarem wyjątkowo bogatym pod względem zachowanego dziedzictwa kulturowego. Jest to prawdziwa ostoja artystów ludowych reprezentujących ginące zawody. W Centrum Rękodzieła Ludowego w Niemczynie każdy sam może spróbować

swych sił podczas różnorodnych warsztatów rękodzieła dając upust wyobraźni, talentom oraz spontaniczności. Centrum proponuje bogatą ofertę zajęć, skierowanych zarówno do dzieci i młodzieży jak też i do osób dorosłych, prowadzonych przez lokalnych twórców ludowych oraz wykwalifikowanych instruktorów rękodzieła. Centrum Rękodzieła Ludowego to również doskonałe miejsce na różnego rodzaju plenery: Plener Sztuk Wszelakich; Ogólnopolski Plener Fotograficzny; Plener Garncarski – „W kręgu – ceramiki”; Plener Malarski „Barwy Niemczyna”; Warsztaty tańca nowoczesnego. Oprócz oferty kulturalnej gmina Czarna Białostocka oferuje również różnego rodzaju aktywności rekreacyjno-sportowe w ramach posiadanej infrastruktury sportowej. Wśród głównych obiektów wymienić należy: halę sportową wraz z pełnowymiarowym boiskiem do gry w piłkę nożną, boisko trawiaste, boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej w Czarnej Wsi Kościelnej, siłownię, place zabaw oraz obiekty przy Szkole Podstawowej Nr 2 w Czarnej Białostockiej tj. sala gimnastyczna, boisko do piłki nożnej „Orlik 2012”, boisko o nawierzchni sztucznej do koszykówki i tenisa ziemnego oraz bieżnia prosta. Na terenie gminy działają również liczne kluby sportowe. W 2018 r. gmina planuje budowę kolejnych ogólnodostępnych placów zabaw, otwartych stref aktywności oraz rozpoczęcie budowy pełnowymiarowej hali sportowej. Amatorzy turystyki aktywnej znajdują w gminie Czarna Białostocka kilka ciekawych i oznakowanych szlaków turystycznych wiodących przez atrakcyjne przyrodniczo tereny. Tuż za miastem znajduje się zbiornik wodny „Czapielówka” usytuowany pośród lasów, który stwarza dogodne warunki do wypoczynku przez cały rok. To miejsce dla spacerowiczów, wędkarzy i miłośników kąpielii, plażowania, rekreacji na nowo wybudowanym pomoście.

6. Poczucie bezpieczeństwa

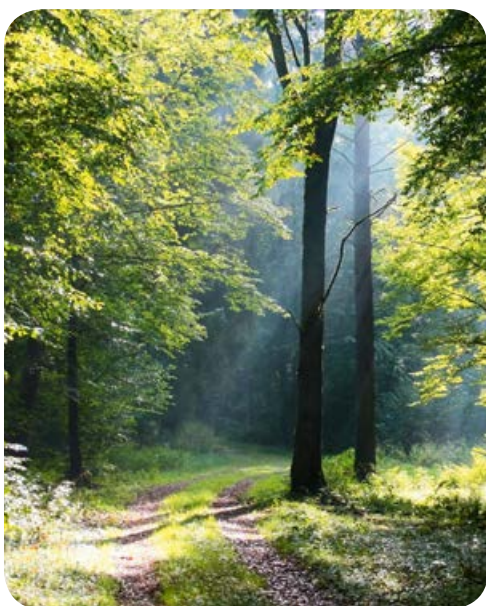
Policja w Czarnej Białostockiej organizuje liczne spotkania z mieszkańcami, zarządami ogrodów działkowych, spółdzielni mieszkaniowych i wspólnot, uczniami w szkołach. Są one elementem działań prewencyjnych mających pozytywny wpływ na zapobieganie i przeciwdziałanie zjawiskom negatywnym społecznie. Oprócz Policji, nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwają także dwie jednostki OSP z terenu gminy, które działają w ramach Krajowego Systemu Ratownictwo Gaśniczego. W mieście działa również system monitoringu wizyjnego, który gmina planuje dalej rozwijać.

7. Jakość środowiska naturalnego

Lasy w gminie Czarna Białostocka zajmują 75,8% powierzchni. Najcenniejszym kompleksem leśnym jest obszar Puszczy Knyszyńskiej. Siedliska borowe i leśne występują w dużych konturach obszarowych. Wśród siedlisk borowych największą powierzchnię zajmuje bór mieszany wilgotny, w którym dominującym gatunkiem w drzewostanie jest sosna. Wśród siedlisk

leśnych duży udział stanowią lasy mieszane świeże. Drzewostan tych siedlisk jest zróżnicowany i urozmaicony. Bagienne lasy i zarośla występują na ograniczonych obszarach. Lasy są najbardziej naturalną formacją przyrodniczą związaną z krajobrazem oraz niezbędnym czynnikiem równowagi środowiska przyrodniczego. Lasy mają istotne znaczenie gospodarcze. Są bowiem kluczowym elementem bezpieczeństwa ekologicznego. Główną formą ochrony przyrody znajdującej się w okolicy miasta Czarna Białostocka jest Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej (PKPK). Park łącznie zajmuje powierzchnię 74 447 ha, z czego 15 405,58 ha znajduje się na terenie gminy Czarna Białostocka. Celem powołania PKPK była ochrona i zachowanie zasobów przyrodniczych, walorów kulturowych oraz historycznych Puszczy Knyszyńskiej. Ponadto, jego powstanie służyło stworzeniu warunków do prowadzenia działalności naukowej i dydaktycznej oraz rozwojowi turystyki kwalifikowanej, jak również wypoczynku. Gmina Czarna Białostocka jest również niemal w całości położona na obszarach sieci Natura 2000, które zajmują 88,9% jej całkowitego obszaru.

8. Inne działania podnoszące jakość życia mieszkańców

W 2018 r. gmina Czarna Białostocka planuje realizację projektu współfinansowanego ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 pn. „Przebudowa targowiska miejskiego w Czarnej Białostockiej”. Efektem operacji będzie przebudowa targowiska polegająca na utwardzeniu i odwodnieniu terenu, budowie zadaszeń, wykorzystaniu energii odnawialnej na potrzeby pracy targowiska i remoncie budynku stanowiącego zaplecze socjalne. Działania te są również elementem rewitalizacji tego terenu w celu ułatwienia mieszkańcom dostępu do niego oraz poprawy jego estetyki. Od 2017 r. gmina realizuje również projekt dotyczący budowy dróg rowerowych na swoim terenie, który wpłynie pozytywnie na promocję aktywnego spędzania czasu i aktywności fizycznej, jak również przyczyni się do poprawy infrastruktury publicznej. Kolejnymi działaniami gminy mającymi wpływ na jakość życia jej mieszkańców są między innymi: budowa i modernizacja infrastruktury drogowej (wybudowano lub w trakcie realizacji jest ponad 10 km dróg), działania pro środowiskowe np. montaż 159 instalacji solarnych w 2017 r., głęboka termomodernizacja budynków Warsztatu Terapii Zajęciowej, czy też budowa przez gminną spółkę komunalną nowej oczyszczalni ścieków, której otwarcie jest planowane w 2018 r.

DOBRZYNIOWO DUŻE

Bogdan Zdanowicz Wójt Gminy Dobrzyniewo Duże

1. Materialne warunki życia

Dziewięcioletnia społeczność gminy, zamieszkująca w 26 wsiach, to rolnicy prowadzący gospodarstwa rodzinne oraz ludzie działający w sferze drobnej i średniej przedsiębiorczości. Wiejski charakter gminy wyróżnia się walorami społecznymi, do których niewątpliwie należy istnienie wciąż silnych więzi międzyludzkich w obrębie małych środowisk lokalnych, kultywowanie tradycji. Dochody w gminie Dobrzyniewo Duże przypadające na jednego mieszkańca w 2018 r. kształtują się na poziomie 1 046 zł. Odnosząc się do warunków mieszkaniowych w gminie to stanowią one zabudowę jednorodziną będącą własnością osób prywatnych. Przez teren gminy przebiegają linie Białostockiej Komunikacji Miejskiej o nr. 106 i 7, a także kursują autobusy PKS oraz Kurier s.c. Jankowscy. Przez teren gminy przebiega również trasa PKP. Gmina wyposażona jest w infrastrukturę techniczną tj. sieć energetyczną, wodociągową, kanalizacyjną, gazową, telekomunikacyjną (w tym internet – światłowód). Infrastruktura transportowa obejmuje drogę krajową nr 69 (ok. 16,8 km), drogi powiatowe o łącznej długości ok. 58,9 km oraz drogi gminne stanowiące ok. 72,7 km.

2. Praca i aktywność gospodarcza

Urząd Gminy Dobrzyniewo Duże zatrudnia osoby skierowane z Urzędu Pracy w ramach robót publicznych, prac interwencyjnych i staży. Baza dużych i średnich firm jest słabo rozwinięta, jak na położenie w otulinie Białegostoku.

3. Edukacja

Na terenie gminy istnieją następujące placówki oświatowe: Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dobrzyniewie Dużym, Fastach i Nowym Aleksandrowie, Szkoła Podstawowa w Obrubnikach z oddziałem Przedszkolnym, Szkoła Podstawowa w Pogorzalkach oraz Gimnazjum w Dobrzyniewie Dużym, które mieści się w budynku ZSP w Dobrzyniewie Dużym.

4. Zdrowie i opieka społeczna

Opiekę zdrowotną zapewniają: Ośrodek Zdrowia w Dobrzyniewie Dużym, Ośrodek Zdrowia w Dobrzyniewie Fabrycznym, Prywatna Praktyka Lekarska Wanda Dziekońska z siedzibą w budynku Wiejskiego Domu kultury w Koziańcach i przyległe do nich apteki. Ponadto na terenie Gminy istnieje Gminny Ośrodek Pomocy Rodzinie w Dobrzyniewie Dużym – przy Urzędzie Gminy.

5. Czas wolny i relacje społeczne

Na terenie gminy Dobrzyniewo Duże znajduje się Gminne Centrum Kultury przy którym działa zespół „Narwianie”. Organizowane są imprezy lokalne np. dożynki oraz różne tematyczne festyny. Na terenie gminy istnieją wiejskie domy kultury w Koziańcach, Bohdanie, Obrubnikach, Borsukówkach, Chrańkach, Dobrzyniewie Kościelnym, Jaworówce, Gnińcu, Krynicy, Nowym Aleksandrowie i Pogorzałkach. Znajdują się również obiekty sportowe, takie jak stadion czy kompleks sportowy przy ZSP w Dobrzyniewie Dużym. W miejscowości Pogorzałka znajdują się 2 boiska z zapleczem sportowym dla „Jagiellonii”, w Nowym Aleksandrowie ORLIK na którym prowadzone są zajęcia sportowo-rekreacyjne. Ponadto w wielu miejscowościach znajdują się boiska oraz place zabaw. Przy ZSP w Dobrzyniewie Dużym działają kluby piłki nożnej, tenisa stołowego i judo. Dużą wagę przywiązuje się do działalności sportowej i kulturalnej skierowanej przede wszystkim do młodego pokolenia.

Gmina Dobrzyniewo Duże jest jedyną gminą w województwie podlaskim, a może i jedyną w kraju na terenie, której działa Liga Gminna Piłki Nożnej zrzeszająca 9 drużyn (około 140 zawodników). Zawodnicy tej ligi stanowią naturalne zaplecze dla drużyny Lampart Korona Dobrzyniewo, która po zakończeniu rundy wiosennej awansowała i od nowego sezonu będzie grała w IV lidze. Cieszymy się, że coraz więcej dzieci i młodzieży interesuje się sportem. Od dawna wiadomo, że sport stanowi doskonałą alternatywę dla negatywnych zachowań wśród młodych ludzi.

6. Poczucie bezpieczeństwa

Miejszem newralgicznym w miejscowości Dobrzyniewo Duże, na którym dochodzi do wypadków i kolizji drogowych, jest skrzyżowanie drogi krajowej DK 65 z drogami powiatowymi 1393 i 1385B.

7. Jakość środowiska naturalnego

Gmina Dobrzyniewo Duże zlokalizowana jest w centralnej części województwa podlaskiego, w powiecie białostockim. Do atutów gminy należy jej położenie w obszarze aglomeracji białostockiej, a jednocześnie na bardzo ciekawym przyrodniczo terenie otuliny Puszczy Knyszyńskiej oraz dorzecza Narwi z jej dopływami – rzekami Supraśl i Biała. Prawnie chronionymi obszarami są: rezerwat „Kulikówka” o powierzchni ok. 11 ha w miejscowości Zalesie, utworzony w celu zachowania fragmentu doliny strumienia Kulikówka, z bogatym stanowiskiem niezwykle rzadkiej paproci pióropusznika strusiego oraz część rezerwatu „Krzemianka”, o powierzchni ok. 231 ha, położonego w zachodniej części Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej. Jest tam utrzymywany w stanie naturalnym fragment puszczy, charakteryzujący się bogactwem

gatunków chronionych oraz dużą różnorodnością drzewostanu i zespołem źródeł zasilających strumień o nazwie Krzemianka. Do specjalnych atrakcji rezerwatu należą barchie pszczele i pozostałości po prehistorycznej kopalni krzemienia. Naturalne uwarunkowania środowiska przyrodniczego gminy, w niewielkim stopniu przekształconego działalnością człowieka, bogactwo lasów, dzięki którym możliwe jest rozwijanie łowiectwa, zbieractwa pożytków leśnych, a także uprawianie pieszych, konnych i rowerowych wędrówek, istnienie obszarów chronionych, naturalnych cieków wodnych, zabytków, wielu ciekawych miejsc przesądza o atrakcyjności turystycznej tych terenów. Na obszarze gminy znajduje się wiele obiektów o walorach historyczno-kulturowych. W Dobrzyniewie Kościelnym warto obejrzeć murowany kościół p.w. Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny, który wzniesiono w latach 1905–1910 w stylu neogotyckim i zabytkowy cmentarz. W Fastach zobaczyć można malowniczo położoną, murowaną cerkiew parafialną p.w. Podwyższenia Krzyża Pańskiego z 1875 r. Ta pięciokopułowa, z trójkondygnacyjną wieżą, świątynia prawosławna remontowana była w 1939 r. W Fastach znajduje się także prawosławna drewniana kaplica cmentarna p.w. św. Michała Archanioła. Tę drewnianą świątynię o konstrukcji zrębowej, szalowanej, na planie prostokąta wzniesiono w latach 1893–1895. Pierwsze wzmianki o świątyni pochodzą z XVI wieku. Dobra ziemskie należały do monasteru supraskiego. Świątynia przez 9 lat zastępowała cerkiew parafialną, która w 1863 r. spłonęła w niewyjaśnionych okolicznościach. Również w Fastach, przy ulicy Leśnej znajduje się zbiorowa mogiła i pomnik upamiętniający masowo zamordowanych w 1943 r. przywódców ruchu ludowego na Białostocczyźnie. We wsi Pogorzałki warto obejrzeć, pamiętającą czasy Powstania Styczniowego, murowano-drewnianą kaplicę z 1863 r., rozbudowaną zaś w roku 1905. Zaś we wsi Jaworówka znajduje się pomnik – obelisk, ufundowany ku czci rozstrzelanych 17.08.1863 r. na Białej Górze mieszkańców wsi Jaworówka.

8. Inne działania podnoszące jakość życia mieszkańców

Mając na uwadze podnoszenie jakości życia mieszkańców Gminy Dobrzyniewo Duże, na jej terenie realizowane są inwestycje z zakresu ochrony powietrza – mikroinstalacje prosumenckie – zestawy solarne.

JUCHNOWIEC KOŚCIELNY

Krzysztof Marciniowicz Wójt Gminy
Juchnowiec Kościelny

1. Materialne warunki życia

Dochód na jednego mieszkańca gminy Juchnowiec Kościelny wynosi 4.223,97 zł, (stan na dzień 31.12.2017r.) i jest jednym z najwyższych w powiecie białostockim. Gmina Juchnowiec Kościelny stworzyła dobre warunki do zamieszkania. Przyjezdni chętnie osiedlają się w gminie. Jest to efekt zrealizowania wielu ważnych dla Gminy inwestycji, zarówno ze znaczącym udziałem środków unijnych, jak i własnych. W ostatnich latach wybudowano i zmodernizowano wiele odcinków kanalizacji sanitarnej, dróg i ulic. Zorganizowano na terenie Gminy zbiorową komunikację. Funkcjonują linie autobusowe Białostockiej Komunikacji Miejskiej o nr: 7, 10, 11, 104, 110. Ponadto, gmina posiada trzy wewnętrzne linie autobusowe o nr: 200, 201 i 202 dowożące pasażerów do stacji przesiadkowej w Juchnowcu Kościelnym. Uruchomiono „Rower Gminny”, z dwiema stacjami rowerowymi po 20 rowerów, kompatybilny z systemem BiKeR w Białymstoku. Zmodernizowano oświetlenie uliczne, wybudowano nowe świetlice wiejskie. Rozbudowana została gminna sieć wodociągowa, zmodernizowano studnie głębinowe i stacje uzdatniania wody. W gminie Juchnowiec Kościelny funkcjonuje sieć wodociągowa o długości 183,14 km, sieć kanalizacji sanitarnej o długości 105,26 km, sieć kanalizacji deszczowej o długości 22 034 m.

Na terenie gminy Juchnowiec Kościelny znajduje się odcinek drogi krajowej nr 19 o długości 1,4 km oraz 4,36 km drogi wojewódzkiej nr 678. Droga krajowa przebiega za wschodnią granicą gminy z Białegostoku w kierunku Lublina. Droga wojewódzka biegnie z Białegostoku poprzez Sokoły do Wysokiego Mazowieckiego w zachodniej części gminy i przecina jej najbardziej zurbanizowane obszary. Długość dróg powiatowych w gminie wynosi 117,9 km. Przez obszar gminy Juchnowiec Kościelny przebiega jednotorowa linia kolejowa Białystok – Bielsk Podlaski – Czeremcha. Jej długość na terenie gminy wynosi ok. 19 km.

2. Praca i aktywność gospodarcza

Na terenie gminy Juchnowiec Kościelny na koniec 2016r. było zarejestrowanych 1743 podmiotów gospodarczych, których systematycznie przybywa. Dominuje sektor prywatny – tj. osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Najwięcej podmiotów działa w zakresie handlu hurtowego i detalicznego. Kolejną najliczniejszą grupą są podmioty zajmujące się budownictwem, przetwórstwem przemysłowym, działalnością profesjonalną naukową i techniczną. Liczba osób pozostających bez pracy zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w 2016 r. zmniejszyła się o 105 osób w porównaniu do 2015 r.

3. Edukacja

Na terenie Gminy Juchnowiec Kościelny funkcjonują dwa przedszkola samorządowe w Kleosinie i Juchnowcu Górnym, punkt przedszkolny przy Szkole Podstawowej im. Ks. Michała Sopoćki w Księżynie oraz przedszkole niepubliczne „Kraina Dziecka” w Ignatkach-Osiedle prowadzone przez osobę fizyczną. Ponadto na terenie gminy funkcjonują dwa żłobki niepubliczne prowadzone przez osoby fizyczne. Gmina posiada trzy szkoły do których uczęszcza 1396 uczniów, w tym 325 uczniów klas gimnazjalnych gminne szkoły oferują wysoki poziom nauczania, co przekłada się na wysokie wyniki sprawdzianów i egzaminu gimnazjalnego. Gmina Juchnowiec Kościelny w roku szkolnym 2017/2018 zajęła pierwsze miejsce w powiecie białostockim pod względem egzaminu gimnazjalnego

z części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej. Zaś Gimnazjum w Kleosinie jest określane jako szkoła sukcesu o wysokich wynikach egzaminacyjnych i wysokiej efektywności nauczania.

4. Zdrowie i opieka społeczna

Na terenie gminy Juchnowiec Kościelny znajdują się cztery Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Juchnowcu Kościelnym, z siedzibą w Księżynie, który realizuje zadania własne Gminy oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. W ramach realizowanych zadań i udzielanych świadczeń można wyszczególnić m.in.: przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych, okresowych, celowych, świadczeń pieniężnych i rzeczowych w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie żywienia”, przyznawanie i wypłacanie stypendiów szkolnych, pomoc w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, realizacja programu „Za życiem”, przyznawanie świadczeń wychowawczych (500 plus), prowadzenie dokumentacji Karty Dużej Rodziny;

5. Czas wolny i relacje społeczne

Oferta Ośrodka Kultury w gminie Juchnowiec Kościelny jest różnorodna i niezwykle bogata. Gmina organizuje cykliczne imprezy, takie jak m.in.: doroczne Dni Ziemi Juchnowieckiej, LATO OK, Ekumeniczne Spotkania z Koledą. Odbywa się wiele imprez wykraczających poza teren gminy, m.in. Wojewódzkie Forum Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych „Melpomena”, którego głównym organizatorem jest Gminna Biblioteka Publiczna w Juchnowcu Kościelnym. Od kilku lat organizowany jest Bieg Konopielki łączący w udany sposób sport z kulturą – w programie imprezy znajduje się bieg na 10 km oraz spotkanie w ranczu Frampol, gdzie urodził się i tworzył Edward Redliński. We Frampolu można zwiedzić Domek Twórczości E. Redlińskiego i zapoznać się z twórczością autora słynnej „Konopielki”, wysłuchać koncertu lub obejrzyć spektakl teatralny. Cykliczny bieg uliczny „Przybij Piątkę

w Kleosinie” na dystansie 5 km, cieszący się dużym zainteresowaniem mieszkańców, turniej piłkarski o Puchar Wójta Gminy Juchnowiec Kościelny w Brończanach, Rodzinne Mistrzostwa Gminy w Badmintonie. Gmina dysponuje bardzo szeroką ofertą skierowaną do wszystkich grup wiekowych i społecznych – dzieci, młodzieży, dorosłych. Istnieje wiele grup warsztatowych. Wielką sympatię wzbudzają spektakle amatorskiej grupy teatralnej dorosłych „Trylobit”. Gmina kładzie też wielki nacisk na wsparcie seniorów – istnieją Kluby Seniora, specjalne warsztaty skierowane do starszych mieszkańców. Funkcjonują również dwa zespoły folklorystyczne – mające ponad 30-letnią przygodę ze sceną „Koplanianki” z Koplan oraz występujące od kilku lat „Srebrne Nutki” w Kleosina. Na terenie Gminy w ostatnim czasie powstaje szereg placów zabaw i siłowni zewnętrznych. Mieszkańcy mają możliwość korzystania z obiektów sportowych i rekreacyjnych takich jak gminny kompleks rekreacyjno-sportowy z boiskiem „Orlik” w Kleosinie, boisko wielofunkcyjne przy szkole w Juchnowcu Górnym, boisko gminne w Juchnowcu Dolnym z trawiastą płytą główną, wyposażono w nowoczesny system nawadniania oraz profesjonalne oświetlenie i trybuny. Aktywnie działające kluby sportowe – UKS „KLEOSIN”, LUKS „AMATOR”, LUKS „KSIĘŻYNO”, LZS „MAGNAT”, KS „PASJA KLEOSIN”, KS „SUMO KOLUCH” poprzez różnorodną ofertę sportową zachęcają dzieci, młodzież jak i dorosłych do aktywnego spędzania wolnego czasu. Na uwagę zasługuje również Regionalny Oddział Polskiego Towarzystwa Walki z Kalectwem „JESTEŚMY RAZEM”, który od lat stara się aktywizować, wspierać i integrować środowisko osób z niepełnosprawnością z terenu gminy poprzez organizowanie m.in. Klubu Aktywności Społecznej, czy zajęć sportowo-rekreacyjnych.

6. Poczucie bezpieczeństwa

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Juchnowiec Kościelny czuwa: trzynaście jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, z czego dwie OSP Juchnowiec Dolny i OSP Lewickie należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego zorganizowanego przez Państwową Straż Pożarną. Podstawowym celem systemu jest ochrona życia, zdrowia, mienia lub środowiska poprzez: walkę z pożarami i innymi kłeskami żywiołowymi, ratownictwo techniczne, chemiczne i ratownictwo ekologiczne oraz medyczne. Ponadto nad bezpieczeństwem czuwa Policja. Gmina Juchnowiec Kościelny podzielona jest na dwa rejonu. Miejscowości podmiejskie – Kleosin, Księżyno, Księżyno-Kolonia, Horodniany, Ignatki-Osiedle, Izabelin, Olmonty, Niewodnica Nargilewska, Solniczki i Stanisławowo podlegają pod Komisarjat Policji IV w Białymstoku, zaś pozostałe miejscowości pod Komisarjat Policji w Łapach. Gmina również stara się podnosić bezpieczeństwo mieszkańców poprzez rozbudowę, poprawę stanu technicznego infrastruktury drogowej. Inwestycje, takie jak budowa dróg, ścieżek rowerowych, bezpiecznych przejść dla pieszych, czy chodników, przekładają się na poprawę warunków życia mieszkańców gminy.

7. Jakość środowiska naturalnego

Gmina Juchnowiec Kościelny leży w południowej części powiatu białostockiego, na obszarze Zielonych Płuc Polski i mezoregionów: Doliny Górnej Narwi i Wysoczyzny Białostockiej, jest Gminą podmiejską sąsiadującą

od północy z miastem Białymstok, a od południa granicę stanowi rzeka Narew. Największe kompleksy leśne zlokalizowane są w północnej części Gminy. Przepływająca wzdłuż południowej granicy rzeka Narew wraz

z okolicznymi lasami stwarza znakomite warunki do rozwoju bazy turystyczno-wypoczynkowej w rejonie wsi Wojszki, Zajączki, Czerewki, Kożany. Walory środowiska naturalnego w południowej części gminy nieskażonego nadmierną działalnością gospodarczą człowieka, znajdujące się w strefie ochronnej obszarów Natura 2000 o nazwie „Dolina Górnej Narwi” oraz na obszarze Chronionego Krajobrazu „Doliny Narwi” predestynują do rozwoju turystyki. Gmina posiada wiele miejsc rekreacyjnych, które doceniane są nie tylko przez mieszkańców gminy, ale również przejezdnych, którzy z przyjemnością odpoczywają i podziwiają urokliwe miejsca.

1. Materialne warunki życia

Gmina Łapy obejmuje powierzchnię 128 km², co stanowi ok. 0,63% powierzchni województwa podlaskiego i ok. 4,29% powierzchni powiatu białostockiego. W układzie administracyjnym Gmina zajmuje środkowy fragment województwa podlaskiego i należy do powiatu białostockiego ziemskiego, na który składa się 15 gmin posiadających zróżnicowany potencjał gospodarczy i warunki naturalne. Liczba ludności i gęstość zaludnienia na 1 km² plasuje natomiast gminę Łapy na pozycji 1-szej wśród gmin powiatu białostockiego. Oprócz funkcji ośrodka administracyjnego Łapy pełnią również rolę ośrodka oświatowego i medycznego, także dla sąsiednich gmin. W 2016 r. dochody gminy na 1 mieszkańca wyniosły 3375 zł. Udział wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w dochodach własnych wyniósł 40,8%. Bezpośrednio przez Miasto przebiega główna linia kolejowa Rail Baltica – trasa E75 stanowiąca europejski korytarz o priorytetowym znaczeniu łączący Warszawę z Kownem, Rygą, Tallinem i Helsinkami. Gmina Łapy jest bardzo dobrze skomunikowana z Warszawą oraz Lublinem, co ułatwia kontakt z centralną oraz południową częścią Polski. Gmina znajduje się w pobliżu rozwidlenia dwóch głównych dróg krajowych: S8 Warszawa – Białystok oraz S19 Białystok – Lublin. Infrastruktura techniczna jest dobrze rozwinięta. Sieć wodociągowa na terenie Gminy ma 115,5 km długości i korzysta z niej 99% ogółu ludności. Ścieki z terenu Gminy są pompowane przy pomocy 31 strefowych przepompowni ścieków i 1 wód deszczowych poprzez 128,3 km długości sieci kanalizacji. Z sieci kanalizacji korzysta 80,2% ogółu mieszkańców Gminy. Z gazu ziemnego korzystają jedynie mieszkańcy miasta Łapy. Obszar dystrybucyjny Łapy zasilany jest z gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Białystok-Wysokie Mazowieckie. Dalszy rozwój gazyfikacji gminy będzie realizowany przez Mazowiecką Spółkę Gazownictwa Sp. z o.o. i stanowić może o podwyższeniu standardu życia mieszkańców, zarówno z punktu widzenia ich wygody jak i również ograniczenia zanieczyszczeń atmosfery.

2. Praca i aktywność gospodarcza

Gminę Łapy zamieszkuje ok. 22 680 mieszkańców. Korzystny ze względu na rozwój Gminy jest rozkład ludności według ekonomicznych grup wiekowych, bo aż ok. 64,5 % mieszkańców jest w wieku produkcyjnym, ok. 15,8 % w wieku przedprodukcyjnym, a zaledwie ok. 19,7 % ogółu ludności Gminy stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Pozytywnym trendem w Gminie jest zmniejszanie się bezrobocia. Łapy to Miasto i Gmina ludzi aktywnych oraz miejsce o dużych możliwościach inwestycyjnych. Nieustannie zabiega się o to, aby tereny inwestycyjne były atrakcyjne dla przedsiębiorców. Gmina inwestuje w budowę dróg by poprawić skomunikowanie Łap. Inwestorom oferuje się tereny inwestycyjne o powierzchni około 24 hektarów należące do Podstrefy Łapy Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. W połowie są to działki w pełni uzbrojone, w pozostałej części aktualnie realizowany jest proces uzbrajania terenu. Będą to tereny wyposażone w niezbędną infrastrukturę: sieć kanalizacji sanitarnej i deszczowej, kanalizację teletechniczną oraz drogę wewnętrzną wraz z oświetleniem. W ramach tej inwestycji zaplanowano również kompleksowy remont i przebudowę dróg, które zapewnią bezpośredni dojazd do terenów inwestycyjnych, zwiększając ich dostępność i atrakcyjność. Atutem łapskiej podstrefy

jest przede wszystkim jej umiejscowienie względem linii komunikacyjnych – bezpośrednie sąsiedztwo drogi wojewódzkiej oraz dróg powiatowych, a także bliskość bocznic kolejowej, połączonej z linią kolejową Warszawa-Białystok-granica Państwa z Litwą. Obszar Miasta i Gminy Łapy, w całości objęty jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

3. Edukacja

Na terenie Miasta i Gminy Łapy funkcjonuje 16 placówek edukacyjnych. W skład których wchodzi przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne oraz Centrum Kształcenia Ustawicznego. Na terenie Miasta Łapy działają dwa gminne przedszkola i 7 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych (w tym dwa niepubliczne) obejmujące wychowaniem przedszkolnym ogółem ok. 588 dzieci oraz żłobek. Na terenie Gminy Łapy działa 7 szkół podstawowych i 4 gimnazja, które realizują edukację szkolną dla ogółem ok. 1433 uczniów. Placówki oświatowe posiadają dobrą bazę lokalową, są one systematycznie remontowane i modernizowane. W każdej z nich, poza salami lekcyjnymi, istnieje sala gimnastyczna oraz sale komputerowe. Przy każdej placówce istnieją ogólnodostępne tereny sportowe wyposażone w infrastrukturę sportową oraz działa świetlica i biblioteka. Prowadzonych jest wiele rodzajów zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań lub ogólnorozwojowych zajęć sportowych. Na terenie gminy funkcjonują także dwie szkoły ponadgimnazjalne, których organem prowadzącym jest powiat białostocki, są to: Liceum Ogólnokształcące w Łapach i Zespół Szkół Mechanicznych w Łapach oferujące edukację na różnych profilach i w zawodach. Dodatkowo na system oświaty składa się także Centrum Kształcenia Praktycznego, które uprawnione jest do prowadzenia kursów zawodowych.

4. Zdrowie i opieka społeczna

Opiekę zdrowotną dla mieszkańców Miasta i Gminy Łapy zabezpieczają placówki medyczne oraz apteki. Podmioty wykonujące działalność leczniczą zlokalizowane są na terenie Gminy, zarówno w centrum Miasta, jak i na jego obrzeżach. Oferują one usługi z zakresu podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej. Na terenie Miasta i Gminy Łapy funkcjonuje 13 podmiotów ambulatoryjnych. Przychodnie lekarskie świadczą usługi zarówno w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej oraz z zakresu specjalistycznej opieki. Ponadto na terenie Miasta znajduje się szpital powiatowy – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łapach jest podmiotem leczniczym, prowadzonym w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej. W strukturze Zakładu wyróżniają się trzy zakłady lecznicze: szpital, przychodnia i Zakład Pielęgnacyjno – Opiekuńczy.

Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie Łapy realizowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łapach. Rodzaj powodów z tytułu których mieszkańcy ubiegają się o wsparcie z pomocy społecznej stanowią dla MOPS płaszczyzny działań w zakresie form wsparcia wdrażania programów walki z wykluczeniem i marginalizacją. Zadanie pobudzania społecznej aktywności odnosi się zarówno do osób i rodzin, jak i do środowisk lokalnych. Od marca 2017r. w MOPS w Łapach rozpoczęto wdrożenie usprawnień organizacyjnych polegających na oddzieleniu pracy administracyjnej od pracy socjalnej oraz usług socjalnych. Dzięki temu projektowi następuje poprawa efektywności działań ośrodka dla uzyskania skutecznego wsparcia, umożliwiającego przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych.

5. Czas wolny i relacje społeczne

Ofertę kulturalną w gminie Łapy realizuje Dom Kultury, który odpowiedzialny jest za szereg imprez masowych i plenerowych, typu festynowego. W ramach swojej działalności Dom Kultury prowadzi różnego rodzaju sekcje i pracownie teatralne, plastyczne, muzyczne, malarskie, fotograficzne oraz inne. W zakresie oferty sportowej na terenie Miasta i Gminy Łapy działa jednostka budżetowa odpowiedzialna za kulturę fizyczną tj. Ośrodek Kultury Fizycznej. Ośrodek ten zarządza obiektami sportowymi, takimi jak boiska sportowe, piłkarskie czy wypożyczalnia kajaków. Ponadto na terenie Gminy znajduje się szereg obiektów stanowiących bazę sportowo-rekreacyjną dostępną na mieszkańców, w skład której wchodzi: siłownia pod chmurką, baseny letnie, boiska sportowe przy szkołach podstawowych, sale gimnastyczne przy zakładach oświatowych, Skypark i place zabaw. Do najważniejszych wydarzeń kulturalno-sportowych organizowanych należą: Łapski Tydzień Teatru, Międzynarodowy Festiwal Pieśni Sakralnej Łapskie Te Deum, Dni Łap, Noc Świętojańska „Sobótki nad Narwią”, „Narwiański Zajazd Szlachecki”, Dożynki z produktem lokalnym Narwiański Triathlon Bagienny oraz Bieg Uliczny im. Waldemara Kikolskiego. Na terenie Miasta i Gminy Łapy zarejestrowanych jest kilkadziesiąt organizacji pozarządowych działających w większości w obszarze upowszechnia kultury fizycznej i sportu, opieki społecznej czy kultury i sztuki. W zdecydowanej większości funkcjonują one w formie stowarzyszeń, rzadziej fundacji, są wśród nich zarówno podmioty z długoletnią historią, jak i jednostki nowoutworzone.

6. Poczucie bezpieczeństwa

Na terenie gminy Łapy o bezpieczeństwo publiczne dbają przede wszystkim służby powiatowe, takie jak policja, staż pożarna. Oprócz tego działa 5 prężnie rozwijających się jednostek OSP: w Łupiance Starej, Łapach, Łapach-Dębownie, Płonce Kościelnej i Uhowie.

7. Jakość środowiska naturalnego

„Polska Amazonia” tak nazywane są malownicze rozlewiska Narwi w sąsiedztwie Łap. Miasto znajduje się w otulinie Narwiańskiego Parku Narodowego. Pełna meandrów rzeka tworzy tu unikalną ostoję będącą pozostałością pierwotnej przyrody. Miłośnicy aktywnego spędzania czasu mają możliwość bezpośredniego obcowania z dziką przyrodą i poznawania jej piękna z kajaków, rowerów i pieszo. Bliskość Puszczy Białowieskiej, Puszczy Knyszyńskiej i Biebrzańskiego Parku Narodowego – znajdują się one w odległości kilkudziesięciu kilometrów od Łap – sprawia, że to miejsce zyskuje uznanie w oczach ludzi aktywnych. Gmina Łapy pokryta jest siecią szlaków turystycznych (pieszych, przyrodniczo-dydaktycznych, rowerowych, wodnych) umożliwiających odbywanie wycieczek krajoznawczych.

8. Inne działania podnoszące jakość życia mieszkańców

Dobra komunikacja ze stolicą województwa tj. Białymstokiem ulegnie w najbliższym czasie znaczącej poprawie: obecnie realizowana jest inwestycja modernizująca główną arterię drogową Łapy – Białystok, co skróci czas dojazdu oraz poprawi komfort i bezpieczeństwo podróży. Jednocześnie przygotowywana jest realizacja inwestycji związanej z modernizacją linii kolejowej Warszawa – Białystok. Ponadto planowane są następujące inwestycje: budowa nowego Domu Kultury, budowa centrum przesiadkowego, modernizacja łapskiej oczyszczalni oraz przebudowa przejazdu kolejowego. Realizacja wszystkich tych inwestycji w sposób bardzo znaczący podniesie jakość życia mieszkańców Miasta i Gminy Łapy.

SUPRAŚL

Radosław Dobrowolski Burmistrz Supraśla

1. Materialne warunki życia

Dochody budżetu gminy Supraśl w 2017 roku wyniosły w łącznej wysokości 56 881 660 zł. Zabudowa Miasta i Gminy Supraśl to przeważnie domy jednorodzinne wyposażone we wszystkie media. W Supraślu istnieją 4 niewielkie bloki należące do Wspólnoty Mieszkaniowej oraz kilka niedużych bloków w Sobolewie. Dzięki ciągłym nakładom w infrastrukturę techniczną, transportową i uzbrojenie terenów pod przyszłe inwestycje można się spodziewać szybkiego rozwoju i wzrostu konkurencyjności gminy Supraśl. Większość mieszkańców korzysta z własnych środków lokomocji w celu dotarcia do Białegostoku, natomiast połączenie komunikacyjne zapewnione przez autobusowy transport zorganizowany jest płynne, a co najważniejsze, wystarczające. Dzięki projektowi „Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego i rowerowego”, powstała droga w Henrykowie z pętlą autobusową i sześcioma stojakami na rowery – w najbliższych miesiącach zostanie tam uruchomione połączenie autobusowe. 190 gospodarstw domowych w gminie Supraśl posiada instalacje solarne dzięki uczestnictwu w 2 projektach współfinansowanych z UE pn. „Modernizacja indywidualnych źródeł energii cieplnej lub elektrycznej w Gminie Supraśl”.

2. Praca i aktywność gospodarcza

Rynek pracy gminy Supraśl dynamicznie się rozwija. Zakłady produkcyjno-usługowe zlokalizowane są przede wszystkim w obrębie miejscowości Grabówka, Sobolewo, Henrykowo i Zaścianki. W Supraślu dominują hotele i obiekty sanatoryjno-szpitalne. Mieszkańcy zatrudnieni są także w sklepach, zakładach usługowych i urzędach istniejących na terenie gminy. Wielu z nich pracuje w Białymstoku i okolicach. Dzięki inwestycjom prowadzonym od wielu lat aktywność gospodarcza Miasta i Gminy Supraśl systematycznie wzrasta. Potencjał Gminy tkwi w położeniu przy międzynarodowych połączeniach komunikacyjnych, bliskości stolicy regionu oraz posiadanym statusie uzdrowiska.

3. Edukacja

Na terenie Miasta i Gminy Supraśl istnieją trzy przedszkola: w Supraślu, Ogrodnickach, Grabówce (w budowie) i Sobolewie oraz następujące szkoły: Szkoła Podstawowa im. Ferdynanda Mareckiego oraz Gimnazjum Sportowe w Supraślu, Zespół Szkół w Sobolewie, Zespół Szkolno – Przedszkolny w Ogrodnickach oraz Liceum Plastyczne w Supraślu. W Supraślu Caritas prowadzi Dom Matki i Dziecka Nazaret. W gminie Supraśl nie ma żłobków i szkół wyższych. Realizując projekt „Przyjaciele dzieci – nowe przedszkole w Grabówce” już od września 2018 r. Gmina Supraśl wzbogaci się o nową placówkę przeznaczoną dla dzieci w wieku 3-6 lat.

4. Zdrowie i opieka społeczna

Na terenie Miasta i Gminy Supraśl istnieją trzy przychodnie lekarskie i trzy apteki, Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Łażniach oraz Szpital Rehabilitacyjno – Uzdrawiskowy w Supraślu. Od 1990 działa Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który opiekuje się osobami borykającymi się z problemami bezrobocia, ubóstwa, niepełnosprawności, alkoholizmu, a także korzystającymi z „Programu Lekowego”. MOPS w Supraślu swoim zasięgiem obejmuje całą gminę Supraśl, a z jego pomocy korzysta około 700 osób.

5. Czas wolny i relacje społeczne

Niedaleko rzeki i Bulwarów w Supraślu powstał plac, który z powodzeniem służy do obsługi imprez masowych. Znany na całą Polskę Teatr „Wierszalin” w Supraślu, pracuje i wystawia nowe sztuki, które cieszą się zainteresowaniem odbiorców o wyrobionym smaku. Ważnym punktem na kulturalnej mapie Supraśla jest „Dom Ludowy”, w którym znajduje się sala przeznaczona na spotkania mieszkańców, organizowane są zajęcia taneczne, muzyczne, koncerty, prelekcje a nawet „małe kino”. Bardzo ważnym elementem gminy są zabytki zwłaszcza Supraśla, które przyciągają turystów i mieszkańców: Klasztor Męski Zwiastowania NMP, Pałac Buchholzów, Kościół Św. Trójcy, Muzeum Ikon, Centrum Kultury i Rekreacji (budynek starej poczty), Dom Kolonijny dla Młodzieży zbudowany w latach 20. XX w. – obecnie siedziba teatru „Wierszalin”, Arboretum w Kopnej Górze, cmentarz wojenny w Sokołdzie z 1831 r. czy Małe Muzeum Historii Puszczy Knyszyńskiej. Warto skorzystać z zorganizowanych ścieżek tematycznych, historycznych i przyrodniczych. Świetlice wiejskie działające w Grabówce, Zaściankach, Ogrodnickach posiadają ofertę programową skierowaną do różnych grup wiekowych, w powiązaniu z potrzebami i zainteresowaniami mieszkańców. W gminie Supraśl funkcjonuje kilka obiektów w pełni wyposażonych w urządzenia do uprawiania sportu i rekreacji. Istnieją siłownie na świeżym powietrzu m. in. przy Bulwarach w Supraślu i w Zaściankach. Wizytówką Gminy jest też stadnina koni w Supraślu, Bulwary nad rzeką Supraśl, ścieżki turystyczne i edukacyjne – zarówno piesze jak i rowerowe. Organizowane są festyny, jarmarki, koncerty, biegi rodzinne, zimą – biegi narciarskie i kuligi, spływy kajakowe i wiele innych atrakcji. Oddzielnym wydarzeniem są organizowane z dużym rozmachem Dni Supraśla, które ściągają, dzięki bardzo dużej liczbie atrakcji, mnóstwo gości. Mieszkańcy gminy Supraśl oraz turyści bardzo chętnie biorą udział w różnego rodzaju imprezach artystycznych, rozrywkowych, interdyscyplinarnych i sportowych. Liczba uczestników w danym przedsięwzięciu zależy od rodzaju propozycji, zainteresowań czy pogody. Największą frekwencją cieszą się imprezy typu „Piknik Militarny”. Głównym inicjatorem i animatorem życia kulturalnego jest Centrum Kultury i Rekreacji w Supraślu oraz Urząd Miasta i Gminy w Supraślu. W ramach przyznaje dotacji ze Skarbu Państwa jeszcze w 2018 roku w Supraślu powstanie Klub „Senior +”.

6. Poczucie bezpieczeństwa

Gmina Supraśl jest bezpiecznym i przyjaznym miejscem na mapie Powiatu Białostockiego. Indywidualne bezpieczeństwo fizyczne oraz bezpieczeństwo wspólnoty lokalnej jest w pełni zagwarantowane i nie ma większych zagrożeń. Zdarzają się jednak wypadki drogowe, w roku 2017 zanotowano ich 13 w tym 2 pożary samochodów, na szczęście, bez ofiar śmiertelnych. Dużo częściej zdarzają się pożary sady w kominach w okresie jesienno-zimowym, wiosną straż jeździ do wypalanych traw, zdarzają się również pożary lasów. Niestety, od kilku lat Gmina boryka się z katastrofami naturalnymi, takimi jak trąby powietrzne i zalania, których skutki bywają dotkliwe dla domostw i przyrody.

7. Jakość środowiska naturalnego

Niezaprzeczalnym atutem gminy Supraśl jest piękna przyroda, wynikająca z bezpośredniej lokalizacji w Puszczy Knyszyńskiej oraz bliskości rezerwatów przyrody, takich jak: „Surażkowo”, „Krasne”, „Jałówka”, „Krzemienne Góry”, „Międzyrzecze” i inne. Gmina bardzo dba o środowisko naturalne, chroni przyrodę, również dzięki działaniom Nadleśnictwa Supraśl. Czyste powietrze, wyjątkowy mikroklimat, unikalna flora i fauna sprawiają, iż obszar na którym zlokalizowana jest Gmina objęty jest w większości zasięgiem programu Natura 2000.

8. Inne działania podnoszące jakość życia mieszkańców

Od wielu lat gmina Supraśl czyni starania, aby podejmowane inwestycje i działania służyły maksymalnie jej mieszkańcom, nie tylko dziś, ale także w dalszej przyszłości. Remontowane lub budowane są ulice, drogi, świetlice, szkoły, przedszkola. Gmina dba o rozwój kulturalny i oświatowy mieszkańców i turystów poprzez organizację festynów, koncertów, rajdów, wystaw, przedstawień i jarmarków. Ponadto przy poszanowaniu przyrody i walorów natury tworzona jest baza turystyczno-wypoczynkowa, gastronomiczna oraz sanatoryjno-lecznicza.

TUROŚŃ KOŚCIELNA

Grzegorz Jakuc Wójt Gminy Turośń Kościelna

1. Materialne warunki życia

Dochody gminy Turośń Kościelna w 2017 r. wyniosły 27.724.952,00 zł, w przeliczeniu na 1 mieszkańca jest to kwota 4.555 zł. Dochody bieżące są wyższe od wydatków bieżących. Natomiast zaplanowane dochody na 2018 rok to kwota 34.615.314,00 zł, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca daje kwotę 5.645,00 zł. Gmina charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną. Istnieje tu gęsta sieć dróg kołowych oraz linie kolejowe. Największe znaczenie dla ruchu kołowego mają drogi wojewódzkie nr 678 Białystok – Wysokie Mazowieckie i nr 682 Łapy – Markowszczyzna. Przez teren Gminy przebiegają dwie linie kolejowe: międzynarodowa Warszawa – Kuźnica Białostocka – St. Petersburg oraz Białystok – Bielsk Podlaski. Przez obszar Gminy prowadzą również szlaki turystyczne piesze i rowerowe oraz Podlaski Szlak Bociani, który wiedzie przez miejscowości: Baciuty, Dobrowodę, Turośń Dolną.

2. Praca i aktywność gospodarcza

Dużą część mieszkańców Gminy zajmuje się rolnictwem, zarejestrowanych jest ok. 1000 gospodarstw rolnych. Około 350 osób zarejestrowało działalność gospodarczą w CEIDG, a swą siedzibę ma terenie Gminy mają 29 podmiotów zarejestrowane w Rejestrze przedsiębiorców KRS. Przeważającymi rodzajami działalności gospodarczej prowadzonymi na terenie Turośni Kościelnej są usługi budowlane i handel. Wielu mieszkańców zatrudnionych jest w zakładach pracy zlokalizowanych w Białymstoku. Stopa bezrobocia rejestrowanego wynosi 4,9%.

3. Edukacja

W gminie Turośń Kościelna aż co czwarta złotówka wydana na oświatę pochodzi ze środków własnych Gminy, ale dzięki temu każde dziecko ma zapewnione dobre warunki do nauki, dowożenie, dożywianie, świetlice. Gmina Turośń Kościelna prowadzi 3 szkoły podstawowe: w Turośni Kościelnej wraz z klasami gimnazjum, w Turośni Dolnej, w Tołczach oraz przedszkole samorządowe w Turośni Kościelnej. W Niewodnicy Kościelnej od 2006 r. funkcjonuje niepubliczne przedszkole, a 1 września 2009 r. rozpoczęła działalność Niepubliczna Szkoła Podstawowa o uprawnieniach szkoły publicznej wraz z oddziałami przedszkolnymi, prowadzona przez osobę fizyczną. Dbałość o oświatę stanowiła zawsze jeden z priorytetów dla władz Gminy, które starały się stworzyć uczniom optymalne warunki do zdobywania wiedzy. Pierwsze inwestycje rozpoczęły się już w 1990r. kiedy przystąpiono do rozbudowy dwóch szkół podstawowych: w Turośni Dolnej i Tołczach. Następnie w Turośni Kościelnej wybudowano nowe budynki dydaktyczne dla gimnazjum, szkoły podstawowej oraz halę sportową i kompleks boisk sportowych w ramach programu „Moje boisko – Orlik 2012”. Gmina dba również o rozwój postaw obywatelskich uczniów fundując co roku młodzieży gimnazjalnej wyjazd do Sejmu i Pałacu Prezydenckiego w Warszawie, z możliwością spotkania z parlamentarzystami. Pierwszy wyjazd odbył się w 2002 r. i tradycja ta kultywowana jest do dziś.

4. Zdrowie i opieka społeczna

Opiekę zdrowotną w Gminie zapewnia Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej, który znajduje się w budynku gminnym w Turośni Kościelnej. W budynku tym, zlokalizowane są również dwa gabinety stomatologiczne oraz apteka. Rolą Gminy w zakresie realizacji zadań pomocy społecznej jest zaspokajanie w środowisku lokalnym indywidualnych potrzeb wspólnoty mieszkańców. Społeczność za pośrednictwem wyspecjalizowanych służb podejmuje działania zmierzające do zniewelowania różnic w procesie zaspokajania podstawowych potrzeb wówczas, gdy są one wywołane czynnikami niezależnymi od jednostki czy rodziny. Na szczeblu Gminy pomoc społeczna kierowana jest wprost do osób najbardziej potrzebujących. Skupia się na doraźnym rozwiązywaniu konkretnych problemów. Gmina podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia są odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Struktura wiekowa ludności na terenie gminy Turośń Kościelna na przestrzeni lat wykazywała się stabilnością, natomiast relacje pomiędzy poszczególnymi grupami wiekowymi są nieznaczące. Charakterystycznie dla tego regionu, zauważalny jest wzrost liczby osób zamieszkujących na terenie Gminy będących w wieku powyżej 19 lat. Oznacza to silną grupę osób w wieku produkcyjnym, co determinuje rodzaj udzielanej pomocy. Zaobserwować można wahania w liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej, co świadczy o wzroście ilości problemów społecznych. Rodziny korzystające z pomocy społecznej są najczęściej wieloprotblemowe (jednocześnie w rodzinie występuje np. ubóstwo, bezrobocie, alkoholizm, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, długotrwała choroba). W związku z tym jest większe zapotrzebowanie na wzmoczoną pracę socjalną oraz asystenturę rodziny.

Na stopień rozwiązywania kwestii społecznych na terenie gminy Turośń Kościelna mają wpływ zamierzenia i działania realizowane przez inne podmioty polityki społecznej usytuowane zarówno na szczeblu lokalnym jak i ponadlokalnym. Powodzenie działań pomocy społecznej jest zatem w dużej mierze współzależne od wyników podejmowanych działań w innych obszarach polityki społecznej.

5. Czas wolny i relacje społeczne

Gmina Turośń Kościelna w istotny sposób dba o rozwój lokalnej kultury i budowaniu własnej tożsamości. Na tym terenie działa kilka instytucji ważnych dla gminnej kultury tym niemniej istotną rolę pełni Gminny Ośrodek Kultury, w którego skład wchodzi Gminna Biblioteka Publiczna oraz jej filia. Dzięki działalności pracowników GOK – u oraz aktywnej społeczności lokalnej Gminny Ośrodek Kultury rozwija, tworzy i przekazuje wartości będące świadectwem autentycznego życia kulturowego. Biblioteki oprócz tradycyjnej działalności prowadzą wiele akcji promujących czytelnictwo. Do najważniejszych cyklicznych przedsięwzięć należy kampania „Cała Polska czyta dzieciom”. Z tej też okazji organizowany jest co roku Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom – cykl spotkań propagujących głośne czytanie w połączeniu z różnego rodzaju zabawą. Każde spotkanie prowadzone jest w innej atmosferze – różna jest tematyka, miejsce spotkań, różni są także zaproszeni goście. Do działań kulturalnych służy infrastruktura rekreacyjna i sportowa m.in. kompleksy rekreacyjne, boiska sportowe, skatepark, liczne place zabaw, siłownie plenerowe, a celem niejednej wycieczki jest teren położony nad „zalewem” w Turośni Kościelnej. W ramach działalności kulturalnej priorytetem jest ochrona dziedzictwa kulturowego. Wspierane są zespoły artystyczne, kultywowane tradycje oraz obrzędy, organizowane uroczystości patriotyczne, zagospodarowywany jest czas wolny dzieciom. Imprezy artystyczno – rozrywkowe promujące gminę trwają stale bez względu na pory roku. Szczególnie słynny i cieszący się coraz większą popularnością jest Dzień Konia na Podlasiu.

Przeprowadzone inwestycje stały się impulsem do podejmowania szeroko pojętych inicjatyw społeczności lokalnych. Infrastruktura miejsc do integracji jest rozbudowana. Mieszkańcy są aktywni, a samorząd wspiera większość pomysłów i finansowo, i instytucjonalnie. Oprócz bibliotek, działalność kulturalna realizowana jest w 9 świetlicach wiejskich, które zostały albo zbudowane albo przeszły remont. Obiekty na swój sposób tętnią życiem i są chętnie odwiedzane przez mieszkańców. Organizowane są w nich wydarzenia kulturalne, zajęcia artystyczne oraz imprezy towarzyszące, zajęcia muzyczne, taneczne, wokalne, sportowe, plastyczne, warsztaty rękodzielnicze, wystawy, szkolenia. Oprócz świetlic na terenie gminy prężnie działają remizy OSP, a także lokalne stowarzyszenia m.in.: LGD – Narew, Stowarzyszenie Gmin Górnej Narwi, Stowarzyszenie Przyjaciół Niewodnicy.

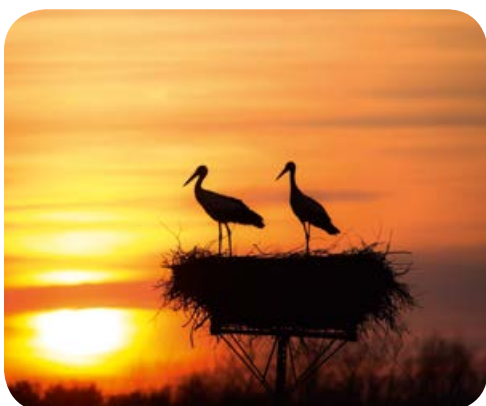
6. Poczucie bezpieczeństwa

O bezpieczeństwo mieszkańców gminy Turośń Kościelna dbają funkcjonariusze Komisarzatu Policji w Łapach. Teren Gminy w zakresie zapewnienia ratownictwa i ochrony przeciwpożarowej należy do Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku. Ponadto w gminie Turośń Kościelna działają następujące Ochotnicze Straże Pożarne: Turośń Kościelna, Turośń Dolna, Borowskie Michały, Chodory, Iwanówka, Niewodnica Korycka, Borowskie Olki. Dwie jednostki: OSP Turośń Kościelna oraz OSP Chodory są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego i otrzymują dotację z budżetu państwa na zakup sprzętu pożarniczego, w związku z tym są w pierwszej kolejności dysponowane do działań ratowniczo – gaśniczych.

7. Jakość środowiska naturalnego

Do walorów turystyczno – wypoczynkowych Gminy można zaliczyć elementy środowiska naturalnego tj. ukształtowanie terenu, wody powierzchniowe, lasy i zagospodarowanie terenu. Wody powierzchniowe na terenie Gminy tworzą rzeki: Narew i jej dopływy, Turośnianka, Czaplinańka, Grądówka. Rzeka Narew ze swoimi odnogami nadaje się do uprawiania kajakarstwa i wędkarstwa. W Turośni Kościelnej znajduje się wybudowany w 2014 r. zbiornik małej retencji. Mniejsze zbiorniki wodne występują we wsiach Topilec, Niewodnica, Turośń Kościelna i Glinianka we wsi Markowszczyzna. Największe kompleksy leśne występują w okolicach wsi Dołki i na północy koło Topilca. Ponadto duże powierzchnie lasów występują wokół wsi Borowskie Gziki, Pomigacze, Bojary, Dobrowoda. W rejonie wsi Niewodnica Kościelna lasy spełniają funkcje ochronne Białegostoku. W Niewodnicy Kościelnej skupiają się największe tereny wypoczynkowe w postaci terenów letniskowych ludności miasta Białegostoku.

8. Inne działania podnoszące jakość życia mieszkańców

Tereny Gminy służą aktywnej turystyce w wielu jej formach: pieszej, rowerowej, wodnej, konnej. Amatorzy pieszych wycieczek mogą wędrować licznymi, dobrze oznakowanymi szlakami turystycznymi. Rozlewiska i liczne odnogi rzeki Narew tworzą doskonałe warunki do przyjemnego spędzania nad wodą. Są tu również idealne miejsca do uprawiania wędkarstwa i sportów wodnych, spływów kajakowych i przejażdżek łódkami. Bliskie sąsiedztwo lasów to raj dla spacerowiczów i zbieraczy runa leśnego. Amatorzy turystyki konnej mogą tu zażywać przejażdżek latem bryczką, zimą zaś saniami.

WASILKÓW

Mirosław Bielawski Burmistrz Wasilkowa

— 450 lat —

1. Materialne warunki życia

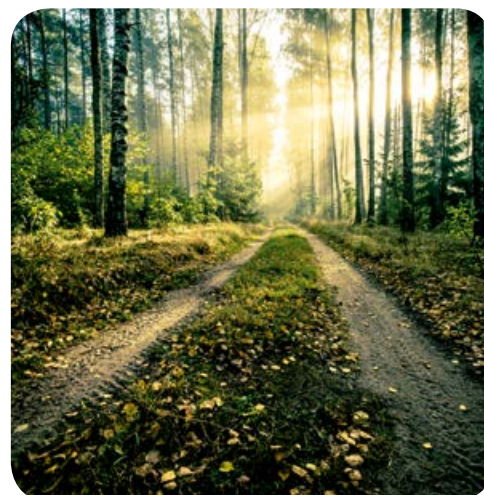
Gmina Wasilków jest atrakcyjna dla rodzin, które decydują się w niej zamieszkać ze względu na niskie koszty oraz ceny mieszkań i nieruchomości. Dogodna lokalizacja umożliwiająca szybki dojazd do stolicy Podlasia i urokliwa, lesista okolica sprawiły, że mieszkania na osiedlach „Lisia Góra” oraz „Dolina Cisów” przyciągnęły setki nowych mieszkańców. Rozwijają się też osiedla domów jednorodzinnych wolnostojących i szeregowych: „Leśne” w Wasilkowie oraz osiedla w Nowodworcach i Jurowcach. Gmina każdego roku buduje nowe drogi dojazdowe na terenach wiejskich i osiedlach mieszkaniowych jak również modernizuje istniejące już ulice. W 2017 r. ilość mieszkań oddanych do użytkowania wzrosła o blisko 18% w stosunku do roku 2016. Odsetek ludności korzystającej z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej cały czas utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Intensywnie rozbudowywana jest w Gminie sieć instalacji gazowej. Na terenie gminy Wasilków usługi samochodowej komunikacji zbiorczej są wykonywane przez Białostocką Komunikację Miejską (BKM), Podlaską Komunikację Samochodową NOVA S.A. oraz firmy prywatne – Voyager Trans i RL – Trans R. Lutostański. BKM prowadzi transport zbiorowy na terenie gminy Wasilków zintegrowany z komunikacją miasta Białystok. Na obszarze gminy Wasilków BKM obsługuje trasy komunikacyjne linii nr: 100, 3, 102 oraz 6. Podlaska Komunikacja Samochodowa NOVA S.A. obsługuje mieszkańców Gminy zamieszkujących przy następujących trasach: Białystok – Wasilków – Dąbrówki – Studzianki, Białystok Wasilków – Horodnianka – Czarna Białostocka – Sokółka, Białystok – Augustów. Firmy Voyager Trans i RL-Trans obsługują mieszkańców zamieszkałych na trasie komunikacyjnej Białystok – Wasilków – Czarna Białostocka – Sokółka, a firma Voyager Trans dodatkowo również przy trasie Białystok – Augustów. Ww. trasy komunikacyjne przebiegają przez sieć dróg krajowych (drogi krajowe nr 8 i 19), drogi wojewódzkiej nr 676 i dobrze rozwiniętej sieci dróg powiatowych i gminnych. Przez teren gminy Wasilków przebiega również linia kolejowa nr 6 Zielonka – Kuźnica (stacje kolejowe Wasilków i Czarny Blok).

2. Praca i aktywność gospodarcza

Większość mieszkańców gminy Wasilków (64,3%) jest w wieku produkcyjnym. 48,6% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 51,4% mężczyźni. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Wasilków wynosi 3 443,05 PLN, co odpowiada 80,2% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Wasilków 1 151 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 320 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy – tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi – 831.

44,8% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Wasilków pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 24,7% w przemyśle i budownictwie, a 13,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,0% w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

3. Edukacja

W gminie Wasilków funkcjonują dwa przedszkola publiczne oraz trzy niepubliczne. Opiekę nad dziećmi do lat 3 zapewniają trzy żłobki i kluby dziecięce. Gmina dofinansowuje opiekę nad tymi dziećmi w kwocie 300 zł/os. Gmina jest miejscem atrakcyjnym dla Dużych Rodzin, które w ramach Karty Dużej Rodziny korzystają z dofinansowania do żłobków (75%) oraz przedszkoli (50%), zarówno tych prowadzonych przez Gminę, jak również inne podmioty. Gmina Wasilków ma bardzo dobrze rozwiniętą sieć szkół podstawowych, którą stanowią: dwie szkoły podstawowe w mieście Wasilków, jedna w Studziankach oraz szkoły filialne w Sochoniach i Jurowcach. Szkoły w Wasilkowie posiadają również bardzo dobrze rozwinięte zaplecze sportowe, zwłaszcza sale gimnastyczne oraz wielofunkcyjne boiska. W roku 2017 ruszył program stypendialny dla uczniów wybitnie utalentowanych. Stypendium może być przyznane w trzech kategoriach: naukowe, sportowe i artystyczne. Mogą starać się o nie uczniowie klas V-VIII szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych oraz uczniowie gimnazjów i klas gimnazjalnych prowadzonych w szkołach innego typu, którzy zamieszkują na terenie gminy Wasilków.

4. Zdrowie i opieka społeczna

W gminie Wasilków funkcjonują trzy przychodnie lekarzy rodzinnych świadczące też m.in. usługi stomatologiczne, okulistyczne, ginekologiczne, psychologiczne oraz rehabilitacyjne. Funkcjonuje tu również Ambulatorium Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego. Gmina dba o zdrowie swoich mieszkańców. W latach 2018–2021 realizowany jest program zdrowotny, w ramach którego mieszkańcy powyżej 60 roku życia mogą skorzystać z bezpłatnych szczepień przeciwko grypie. W Gminie sprawnie działa Ruch Abstynencki „Próg Nadziei”, świadczący potrzebującym mieszkańcom pomoc psychologiczną i prawną. Ponadto Gmina w szczególny sposób dba o środowisko Seniorów. W 2018 roku powstał Klub Senior+, w którym codziennie od poniedziałku do piątku odbywają się zajęcia rekreacyjne, artystyczne i sportowe m.in.: gimnastyka zdrowotna, spacer nordic walking, zajęcia usprawniające pracę mózgu. Gmina wspiera rozwój sportu i promuje zdrowy styl życia. Zadania w zakresie pomocy społecznej realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS), który udziela potrzebującym mieszkańcom pomocy materialnej, podejmuje działania prorodzinne, przeciwdziała przemocy w rodzinie oraz realizuje program „Rodzina 500+”.

5. Czas wolny i relacje społeczne

Gmina posiada dobrze wyposażoną świetlicę w Wasilkowie oraz świetlice wiejskie w Jurowcach, Nowodworcach, Rybnikach i Studziankach, w których zajęcia prowadzi Miejski Ośrodek Animacji Kultury (MOAK). W ofercie są bezpłatne zajęcia świetlicowe, zajęcia plastyczne, muzyczne oraz blok zajęć adresowanych do seniorów w prowadzonym przez MOAK Klubie Senior+. W bieżącym zaspokajaniu potrzeb kulturalnych mieszkańców ważną rolę odgrywają również placówki edukacyjne, w których odbywają się różne zajęcia sportowo-rekreacyjne głównie dla dzieci. W centrum miasta znajduje się Biblioteka Publiczna w Wasilkowie. Jest ona jedną z najnowocześniejszych bibliotek na Podlasiu. Odbywają się w niej spotkania z udziałem ludzi kultury, projekcje filmów, itp. Na terenie gminy Wasilków sprawnie działają kluby sportowe, które realizują zlecane przez Gminę zadania z zakresu sportu i rekreacji i uzyskują dofinansowanie. Co roku organizo-

wane są imprezy sportowe, których głównym celem jest aktywizacja mieszkańców i promocja zdrowego stylu życia. Między innymi organizowany jest „Bieg Tropem Wilczym” oraz impreza pn. „Wtorki Kolarskie” czy też „Międzynarodowe Maratony Kresowe MTB”. Wasilków jest gminą która wspiera również boks i sporty walki. „Kyokushin Team Wasilków” organizuje w szkołach turnieje karate. Co roku w Wasilkowie odbywa się też Gala MMA Cup. W Gminie sprawnie funkcjonuje kompleks sportowy „Orlik”. Z boiska o sztucznej nawierzchni można korzystać cały rok. Przy szkołach podstawowych budowane są nowoczesne, wielofunkcyjne boiska. Boiska oraz hale są również dostępne w poszczególnych sołectwach. Zajęcia sportowe odbywają się także w świetlicach wiejskich. Bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura rekreacyjna znajduje się nad rzeką Supraśl: nabrzeże, plaża, dwa baseny kąpielowe oraz wyciąg nart wodnych. Przy osiedlu bloków „Lisia Góra” w Wasilkowie znajduje się park linowy, który powstał ze środków Budżetu Obywatelskiego. Największą imprezą gminną są „Dni Wasilkowa”. Dużą popularnością cieszą się też letnie festyny współorganizowane przez sołectwa oraz świąteczne kiermasze przygotowywane przez szkoły i organizacje pozarządowe. W 2018 roku powołano w Wasilkowie Radę Seniorów, której głównym zadaniem jest dbanie o interesy i lobbowanie zadań na rzecz osób starszych w gminie.

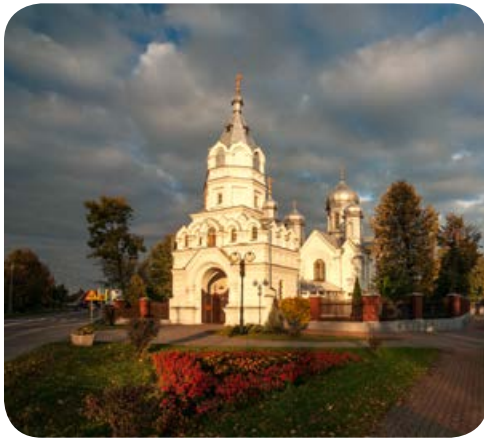
6. Poczucie bezpieczeństwa

Wasilków rozwija się dynamicznie. Modernizowane są główne ulice miasta: Białostocka i Grodzieńska. W centrum budowane są dwa ronda, co przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa kierowców i pieszych. Dla miłośników dwóch kółek powstaje ścieżka rowerowa łącząca centrum Wasilkowa z Białymstokiem oraz ze Świętą Wodą, która poprawia bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu drogowego. W centrum Wasilkowa jest zlokalizowany Posterunek Policji. Nad bezpieczeństwem mieszkańców Gminy czuwają też Ochotnicze Straże Pożarne w Wasilkowie, Dąbrówkach, Studziankach, Nowodworcach i Jurowcach. Gmina co roku organizuje szkolenia dla strażaków oraz zaopatruje jednostki w nowy sprzęt ratowniczo-gaśniczy, jak również samochody.

7. Jakość środowiska naturalnego

Blisko 72% powierzchni gminy Wasilków objęte jest obszarem Natura 2000. Miasto od zachodu, północy i wschodu otoczone jest Parkiem Krajobrazowym Puszczy Knyszyńskiej, który obejmuje obszar lasów i dolin rzecznych. Należy on do największych parków w Polsce, w którym występuje bogactwo zespołów leśnych i zaroślowych. Stanowi ona również ostoję zwierzyny i ptactwa. Występują w niej rzadkie gatunki, takie jak: ryś, wilk i żubr. Od 1974 r. w Puszczy Knyszyńskiej znajduje się ostoja żubra. Urozmaicona rzeźba terenu oraz przepływające przez gminę Wasilków rzeki: Supraśl i Czarna tworzą bardzo dobre warunki do odpoczynku i rekreacji. Mieszkańcy oraz turyści mogą korzystać z licznych szlaków turystycznych pieszych, rowerowych i jeździeckich. W 2017 r. otwarto ścieżkę Turystyczną „Lisia Góra” w Wasilkowie. Turyści odwiedzający Wasilków mają możliwość uprawiania turystyki kwalifikowanej: wędkarstwa, myślistwa, kajakarstwa i jeździectwa. Dla miłośników wędkarstwa dobrym miejscem jest zalew nad rzeką Supraśl, gdzie znajduje się również wypożyczalnia kajaków oraz sprzętu wodnego. Od niedawna funkcjonuje tam też nowoczesny wyciąg nart wodnych.

Gmina aktualnie realizuje projekt dotyczący poprawy jakości powietrza, który polega na trwałej likwidacji starych pieców/kotłów węglowych i ich zamianę na ogrzewanie ekologiczne. Do projektu zostało zakwalifikowanych 91 gospodarstw. Ponadto Gmina w ramach realizowanego programu Modernizacja indywidualnych źródeł energii cieplnej w gminie Wasilków podpisała umowę na montaż instalacji solarnych w 101 gospodarstwach domowych. Otrzymała na ten cel dofinansowanie UE w wysokości 924 963 zł w ramach RPOWP 2014-2020. Projekt polega na dostawie i montażu kolektorów słonecznych do wytwarzania ciepłej wody użytkowej na potrzeby gospodarstw domowych. Gmina stosuje również energooszczędne rozwiązania do oświetlenia ulicznego montując lampy solarne. Wszystkie te działania przyczyniają się do poprawy jakości powietrza w gminie Wasilków. Dzięki dofinansowaniu z WFOŚiGW w Białymstoku Gmina zagospodarowała zielenią miejsca rekreacji przy ul. Kruczej w Wasilkowie (o powierzchni 12,7 tys. m kw.). W tym celu zakupiono i posadzono 700 drzew i krzewów oraz wykonano nawierzchnię trawiastą o powierzchni ok. 3 tys. m kw. Nowe krzewy i kwiaty posadzono również na rondzie w Wasilkowie przy zbiegu ulic Białostockiej i Jurowieckiej. Działania te są elementem wieloletniego programu zwiększania terenów zielonych w Gminie.

8. Inne działania podnoszące jakość życia mieszkańców

Od trzech lat w gminie Wasilków realizowany jest Budżet Obywatelski, w ramach którego mieszkańcy Wasilkowa zgłaszają swoje pomysły i projekty. Dzięki społecznemu zaangażowaniu powstał już park linowy, plac zabaw, dzieci w szkole podstawowej dostały szafki szkolne i monitoring, a Młodzieżowa Orkiestra Dęta pozyskała nowe instrumenty.

ZABŁUDÓW

Adam Tomanek Burmistrz Zabłudowa

1. Materialne warunki życia

Średni dochód na 1 mieszkańca w gminie Zabłudów wynosi 3560 zł i jest nieco wyższy od średniego dochodu w powiecie białostockim. Na obszarze Gminy dominuje budownictwo jednorodzinne. Duży rozwój tej formy osadnictwa zauważalny jest w rejonie podmiejskim miasta Białegostoku. Dużym zainteresowaniem cieszą się także miejscowości zlokalizowane bliżej Zabłudowa w rejonie DK nr 19. W Zabłudowie prężnie funkcjonuje Spółdzielnia Mieszkaniowa, która powiększa regularnie swój zasób mieszkań. Przez obszar gminy Zabłudów przebiegają następujące drogi:

- Krajowa nr 19 Białystok – Lublin,
- Wojewódzka nr 685 Białystok – Hajnówka, prowadząca do Białowieskiego Parku Narodowego – rezerwatu z najlepiej zachowanym lasem nizinnym w Europie.

Połączenia między poszczególnymi miejscowościami na obszarze gminy zapewniają drogi lokalne/gminne i powiatowe/ o łącznej długości 212 km. Transport publiczny jest możliwy dzięki licznym firmom transportowym świadczącym swoje usługi w zakresie przewozu osób.

2. Praca i aktywność gospodarcza

W 2018 roku w Zabłudowie powstała nowa fabryka firmy SaMASZ – światowego lidera w produkcji i sprzedaży wysokiej jakości maszyn rolniczych oraz komunalnych. W ostatnich latach na terenie Gminy zaczęły powstawać również nowe formy działalności gospodarczej, uwzględniające potrzeby rynku. W 2017 roku zarejestrowanych było 570 małych firm usługowych (osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą). W gminie Zabłudów powstają również inwestycje na bazie nowoczesnych technologii, takie jak biogazownia rolnicza zajmująca się produkcją energii elektrycznej i ciepłej.

3. Edukacja

W gminie Zabłudów funkcjonują szkoły podstawowe w Białostoczku, Rafałowce, Dobrzyńiówce i Zabłudowie. Ponadto w Zabłudowie zlokalizowane jest gimnazjum i przedszkole, którego rozbudowa jest planowana na lata 2018 – 2019. Wsparcie edukacyjne świadczą na rzecz dzieci i młodzieży organizacje pozarządowe w tym stowarzyszenie Panorama, które od kilku lat prowadzi świetlicę socjoterapeutyczną.

4. Zdrowie i opieka społeczna

Funkcjonujący w gminie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia pomoc w postaci pracy socjalnej oraz w formie usług opiekuńczych. Pracownicy socjalni udzielają również pomocy w załatwianiu spraw urzędowych oraz w utrzymaniu kontaktów z otoczeniem. W razie niemożności zapewnienia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania klienta, pracownicy socjalni czynią starania o umieszczenie osoby w Domu Pomocy Społecznej tj. placówce pobytu stałego zapewniającej całodobową opiekę.

5. Czas wolny i relacje społeczne

Na terenie gminy funkcjonuje Miejska Biblioteka Publiczna w Zabłudowie wraz z filiami w Rybołach i Rafałówce oraz Miejski Ośrodek Animacji Kultury w Zabłudowie posiadający swoje filie w Halickich, Rybołach, Rafałówce i Krynickich. Ośrodek Animacji Kultury swą działalność prowadzi poprzez organizowanie spektakli, koncertów, festiwali, wystaw oraz imprez plenerowych, prowadzenie klubów, zespołów, sekcji zainteresowań, ognisk pracy artystycznej, jak i także prowadzenie działalności wydawniczej i promocyjnej, impresariatu artystycznego usług plastycznych i reklamowych, świadczenie usług w zakresie wynajmu lokali i sprzętu, prowadzenie sprzedaży giełdowej, detalicznej i antykwarycznej dzieł sztuki i artykułów użytku kulturalnego, organizowanie imprez zleconych, okolicznościowych, rodzinnych i obrzędowych. Ośrodek rokrocznie organizuje liczne festyny rodzinne oraz imprezę masowa pn. „Urodziny Zabłudowa”. Przy Zespole Szkolno-Przedшкоlnym w Zabłudowie zlokalizowana jest hala sportowa i zespół boisk, które stanowią

bazę dla działalności Klubu Sportowego Rudnia i Akademii Piłkarskiej Rudnia. Ponadto przy szkole funkcjonuje Klub Sportowy LIDER. W Zabłudowie, przy Parku Zamkowym zlokalizowana jest siłownia pod chmurką. Podobne siłownie powstają z inicjatywy mieszkańców także w innych, mniejszych miejscowościach. W gminie Zabłudów organizowane są również imprezy cykliczne, takie jak:

- Rocznica bitwy pod Pawłami,
- Dzień Rodziny w Zabłudowie,
- Uroczystości upamiętniające deportację mieszkańców wsi Zacisze na Sybir 10 lutego 1940 roku,
- Międzynarodowy Festiwal Muzyki, Sztuki i Folkloru, Podlaska Oktawa Kultur,
- Urodziny Zabłudowa,
- Białoruskie Dożynki,
- Święto Odzyskania Niepodległości,
- Ligowe mecze piłki nożnej.

6. Poczucie bezpieczeństwa

W statystykach wykroczeń Komisariatu Policji w Zabłudowie dominują głównie wypadki związane z ruchem drogowym. Osoby i ich rodziny wobec których odnotowano przemoc lub prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu mogą liczyć na wsparcie i psychologię i pomoc prawną, którą zapewnia Gmina poprzez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Lokalny Zespół Interdyscyplinarny.

7. Jakość środowiska naturalnego

Na terenie Gminy znajdują się dwa objęte ochroną prawną obszary o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych: Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi” oraz Otulina Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. prof. Witolda Sławińskiego. Wędrówki po tych obszarach ułatwiają wyznaczone szlaki i trasy rowerowe. Przez teren Gminy przebiega kilka szlaków turystycznych:

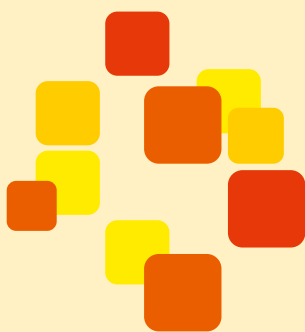
- Doliną Narwi: Cieluszki – Kaniuki – Ryboły; Szlak ten stanowi część Europejskiego Szlaku Bocianiego;
- Szlak Pieszy „Skrajem Puszczy Knyszyńskiej”: Białystok – Bobrowniki o długości 60 km, z czego 17 km na terenie gminy (Kuriany – Płoskie – Kamionka – Słomianka – Żednia);
- Szlak Autokarowy „Szlak Świętyń Prawosławnych”: Białystok – Zwierki – Zabłudów – Bielsk Podlaski – Hajnówka. Na terenie gminy Zabłudów przebiega on przez wsie Zwierki – Ryboły, Pawły oraz miasto Zabłudów;
- Szlak Rowerowy Podmiejskich Rezydencji.

Okolice Doliny Narwi i Puszczy Knyszyńskiej zachwycają dzikością przyrody, bajecznymi pejzażami, ciszą i nieprzebranym bogactwem roślin, ptaków i zwierząt, które są niepowtarzalnym skarbem tych terenów.

8. Inne działania podnoszące jakość życia mieszkańców

Samorząd Gminy stara się polepszyć jakość dróg poprzez ich naprawę i utwardzanie nawierzchni. W 2018 roku rozpoczęto inwestycję w miejscowości Kuriany, gdzie przebudowywana jest ulica i droga łącząca tę wieś z miastem Białystok. Po zakończeniu budowy planowane jest uruchomienie połączenia autobusowego. Głównym celem projektu będzie poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój przyjaznych środowisku systemów transportu zbiorowego oraz rowerowego na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego. Rozbudowywana jest sieć wodociągowa w kierunku nowopowstałych osiedli. W trosce o nowe miejsca pracy Gmina przygotowuje tereny inwestycyjne z myślą o ich sprzedaży przedsiębiorcom. Na najbliższe lata, w Zabłudowie planowana jest budowa gminnego centrum kultury.

STOWARZYSZENIE BIAŁOSTOCKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO

ul. Mickiewicza 74 lok. 6
15-232 Białystok
www.bof.org.pl

**Urząd Miejski
w Białymstoku**
ul. Słonimska 1
15-950 Białystok
www.bialystok.pl

**Urząd Miejski
w Choroszczy**
ul. Dominikańska 2
16-070 Choroszcz
www.choroszcz.pl

**Urząd Miejski
w Czarnej Białostockiej**
ul. Torowa 14A
16-020 Czarna Białostocka
www.czarnabialostocka.pl

**Urząd Gminy
Dobrzyniewo Duże**
u. Białostocka 25
16-002 Dobrzyniewo Duże
www.dobrzyniewo.pl

**Urząd Gminy
Juchnowiec Kościelny**
ul. Lipowa 10
16-061 Juchnowiec Kościelny
www.juchnowiec.gmina.pl

**Urząd Miejski
w Łapach**
ul. Gen. Wł. Sikorskiego 24
18-100 Łapy
www.lapy.pl

Urząd Miejski w Supraślu
ul. Piłsudskiego 58
16-030 Supraśl
www.suprasl.pl

Urząd Gminy Turośń Kościelna
ul. Białostocka 5
18-106 Turośń Kościelna
www.turosnkoscielna.pl

Urząd Miejski w Wasilkowie
ul. Białostocka 7
16-010 Wasilków
www.wasilkow.pl

Urząd Miejski w Zabłudowie
ul. Rynek 8
16-060 Zabłudów
www.zabludow.pl